

ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ ΑΡΜΟΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

α'. Προοίμιον	50
β'. Περὶ τῶν πεντεκαίδεκα χορδῶν τοῦ καλουμένου ἀμεταβόλου συστήματος καὶ τῶν ἐν τούτῳ θεωρουμένων τετραχόρδων	68
γ'. Περὶ τῶν δύο εἰδῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς	84
δ'. Περὶ φθόγγου	88
ε'. Περὶ διαστήματος	98
ζ'. Περὶ συστήματος	102
ζ'. Περὶ γένους	112
η'. Περὶ τόνου	116
θ'. Περὶ μεταβολῆς	120

ЧАНОУНА ВІЧЕННІОС

Буров Корахарийчук. 622000 оюз
адресату Аль Садыкады 62-11-10 | 10 | 1998

ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ
ΑΡΜΟΝΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

W

359 Επειδήπερ ὁ γρόνος καὶ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην καὶ ταῦθ' οὗτω φύσει καὶ τιμίαν ὑπάρχουσαν διλίγου δεῖν, ὡς ἔστι κατανοεῖν ἐναργῶς, ἐκ μέσου πάντη πεποίηκε καὶ γὰρ οὐ καθ' ἐαυτὸν οὗτος μαχεσάμενος ἡν ταῖς τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν διανοίαις. ἀλλ' ἄμα καὶ τὴν λήθην ὡς οὗτον αὐταῖς δισκοντίβλεπτον μεθ' ἐαυτοῦ ἐπήγετο σύμμαχον· ἐδοξεν ἡμῖν καίπερ διλιγομα- 5
10 θέσις τυγχάνουσιν ἐνδοξον εἶναι μεθ' ὑπομνηματικῶν ὅπλων, ὡς ἐφικτόν, εἰς ἐπικουρέαν αὐτῆς γραρῆσαι, συλλήπτορα ἐπικαλεσαμένοις εἰκότως εἰς τοῦτο τὸν ἄπαν μὲν τόδε τὸ δόρωμενον ἀσφάτοις τέχναις ἀρμοσάμενον, πᾶσαν δὲ ψυχὴν ἀρμονίας λόγοις τελεώτατα τεχνησάμενον, καὶ ἄμπες ὡς οἶνος τε εἰς μνήμην αὐτὴν τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν ἀγαγεῖν, καὶ μᾶλλον, οὕς ἔγχον δρῶμεν τὸ γρῆμα 10 αὐτῆς ὑπερθαυμάζοντας μὲν καὶ ποθοῦντας, οὐδὲ δυναμένους μέντοι οὕτ' ἀφ' ἐαυτῶν ταῦθ' εύρειν τε καὶ κτήσασθαι οὔτε παρ' άλλων διδαχῆσθαι τὸ σύνολον,
20 καὶ μάλιστα παρ' ἐκείνων, οὓς ἔξαιρέτας ἡ ἐπικρατεῖσα τῶν πολλῶν ἀγνοιαί οὐ μόνον γε σοφούς ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς εἶναι διαθρύλει, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι διωνομασμένων ἀνδρῶν πάνυ τοι πολλῷ κατὰ παράθεσιν ὑπερέχοντας, καὶ γὰρ 15 δέον ἡμῖν καὶ φύσει δίκαιον ἥγγιται κατὰ τὸ ἐγγρωτοῦ ἡεὶ βογθεῖν τοῖς καλοῖς. καὶ μάλιστα δι' ὧν κόσμος καὶ κάθαρσις ταῖς τῶν σπουδαίων καὶ φιλοπόνων ||
360 ἀνδρῶν ψυχαῖς οἵδεν ἐγγίγνεσθαι καὶ ἀντιπλακμάσθαι γενναῖως τῶν γρόνων καὶ καθέπαξ, ὡς ἐνδόν, μετὰ λόγου πρὸς αὐτὸν ἀντιπλακτάτεσθαι.
'Αλλ' ἐπειδὴ περὶ ἀρμονικῆς εἰπεῖν προεθέμεθα ἀναγκαῖον μετὰ πάσης 20 σαφήνειας τε καὶ ἀκριβείας προεκθέσθαι ὅσα δὴ συντελεῖ πρὸς τὴν κατατομὴν τοῦ καλουμένου ἀρμονικοῦ κανόνος, ἐνῷ γε τὸ πᾶν τῆς εἰρημένης ἐπιστήμης, ὄπόσον τε καὶ ὄποιόν ἐστιν, ἐναργῶς κατοπτεύεται. ταῦτα καὶ γὰρ οὕτω προεκ- 10 πεθέντα οὐ μόνον ἄπαν, ὁ περὶ αὐτῆς εἰρήσεται, τοῖς φιλοπόνοις εὐχερεῖς γενήσεται εἰς κατάληψίν, ἀλλὰ καὶ ὄπερ πρότερον εἰργηται. 25

Titulus: μανουὴλ βρυεννίου ἀρμονικῆς βιβλίον αὐτὸν Ρb ιμανουὴλου ... Mu; Maximi Briaenii de Armonicis & Musicis. Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου αὐτοῦ Μαξίμου [sic] τοῦ Βριαννίου ἀρμονικὴ βιβλίον πρῶτον N. Μανουὴλ Βριαννίου ἀρμονικὴ βιβλίον πρῶτον Mb (... Βριαννίου ...) Pc; Vi his verbis add. μουσικὴ Πτολεμαίου μετὰ καὶ τῆς ἔξηγίσεως Βρυεννίου.; μανουὴλ τοῦ Βρυεννίου ἀρμονικῆς εἰσαγωγῆς τῶν εἰς τρία τὸ πρῶτον Va R. Μανουὴλ Βρυεννίου ἀρμονικῶν βιβλίον αὐτὸν Pa Mc Am Om Oa Li H (... τῶν ἀρμ ...) Lb; ταῦτα πρῶτον add. Am Om Oa H; Μανουὴλ Βρυεννίου μουσικῆς βιβλίον πρῶτον La (... περὶ μ ...) U; προσομοιον post titulum scr. Mu Li, add. in mg. alia m. Mc. 1 ταῦθ' codd. ταῦτην Wallis | οὗτω Pb | φύσει] φύσιν N Om Mu || 2 τιμίαν al. m. in ras. Mb || 3 πάντη R Ma Mb Pc Mu Vi ss. N om. ceteri || 7 αὐτῆς] αὐτοῖς N | -καλεσαμένοις]

Τοίνυν μηδεὶς τῶν ἡδη θοξοσθόιων καθ' ἡμῶν κινησάτω γλῶτταν ἀπαλδευτὸν, εἴπερ ἂν τοῖς παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν περὶ ἀρμονικῆς πολλαχοῦ εἰρημένοις χρησαίμεθα. οὐ γὰρ τῶν εἰωθότων παρατρέπειν τε καὶ παραφράζειν περινενοημένως τὰ καλῶς ἀλλοις καὶ σαφῶς εἰρημένα ὑπὸ τοῦ δοκεῖν ίδια λέγειν ὑπάρχομεν, 20 ὃν ἄρα εἰκότως καὶ δεινήν τινα φιλοτιμίαν καταγινώσκειν προσήκει ὡς μὴ 5 πάντη κοινὰ τὰ λεγόμενα παραβιαζομένων ὑπάρχειν, πράγμα τῷ δητὶ γε φανερὸν καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνωμολογημένον ἀνέκαθεν, ἀλλὰ τῶν ἀεὶ ὡς εἴπειν ἀδιεχεῖς εὐχάριστοι ποιουμένων οὐ μόνον πάντας τὰ αὐτὰ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ γε δὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν, τοῦτο εὖ εἰδὼς αὐτός, καὶ ὀποῖος ἄρα καὶ εἴη, ὡς οὐ μόνον τὸν τῆς πολλῆς ἀμαθίας αὐτοῦ διαδρᾶντι δυνήσεται ἔλεγχον, ἀλλὰ καὶ εἰς 10 παράδειγμα ὑπὸ τῶν τὰ δρθὲν κρίνειν εἰδότων ἐν τοῖς γελοίοις ἔργοις τε καὶ 20 λόγοις τῶν ἀπαιδεύτων τεθήσεται. τοῦτο δὲ ἄρα εἰ καὶ ἐπαγγέλτες ἐστιν ἔφημεν, ἐπειδήπερ μοχθηροὶ τὸν τρόπον οὗτοι τυγχάνοντες, ἐπειδάνπερ ὅλως ἀτονήσειαν πρὸς κατάληψιν μαθήματός τινος, παντὶ τρόπῳ σπουδάζουσιν ἔξουδενοῦν καὶ διαβάλλειν ἐκεῖνο τὸ μάθημα. ὡς ἀν δόξειαν τοῖς πολλοῖς ἐντεῦθεν καὶ 15 μάλιστα τοῖς ἐπίπαν καταφρονητικῶς περὶ τὰ μαθήματα ἔχουσι, μὴ δι' ἀνεπιτηδειότητα φύσεως αὐτοῦ στερηθῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰναι τὸ μάθημα σφαλερόν 40 τε καὶ ἄγρηστον, καὶ διὰ τοῦτο πολυτρόπως ἐπείγονται, ὡς ἔνεστι, καθορᾶν καὶ τοὺς μετιόντας αὐτὸν ἐρήμην δι φασι καταδικάζειν καὶ ἀναίδην ἔσθ' δι το πάραλογίζεσθαι, προκομίζοντες εἰ τί που πάλαι σεσοφισμένον κατ' αὐτοῦ ὑπό τινος 20 κακοσχόλως τῶν δμοιοτρόπων αὐτοῖς λέλεκται.

Αλλ' ἐπειδήπερ ἀπαντα ταῦτα ἐν χορδαῖς εἶτον φθόγγοις τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου θεωρεῖται συστήματος, σκαγκαῖον καὶ πάλιν εἰπεῖν πρότερον, πόσαι δὴ αὐται τὸν δριθμόν εἰσι καὶ ποίας προσγορίας ἐκάστη αὐτῶν ἔτυχε. τούτου καὶ γάρ ἀληθῶς γενομένου καὶ δι περὶ αὐτῶν λόγος εύσύνοπτος ἐπιπολὺ 25 τοῖς φιλοπόνοις γενήσεται.

Αλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν χορδῶν τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος μέλλομεν ἡδη τὸν λόγον ποιεῖσθαι, χρὴ πάλιν προειπεῖν ποῖον ἄρα γε σύστημα 361 κυρίως τοῦ ἡρμοσμένου προσαγορεύεται τέλειον· καὶ γάρ πολλὰ || συστήματα ἐν αὐτῷ ἐστιν, ἐξ ὃν τέλεια ἀττα προσαγορεύεται ὡς ἐν τοῖς κατὰ μέρος 30

τεθέντα] τούτων . . . τεθέντων Va || Ι τοίνυν μηδεὶς τοίνυν R Ma Pc καὶ τοίνυν μηδεὶς Pb || 2 πρὸ ἡμῶν] προειρημένων Mb Vi προτέρων Mu || 4 δοκεῖν] δοκεῖ Oa Ob || 6 πάντη κοινὰ τὰ λεγόμενα R Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U κοινὸν ἀληθῶς τὸν Ἐρμῆν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li in mg. N! | -βιαζόμενων] -μιαζ. Mc -βιβιζ. Om | τῷ δητὶ γε R Ma Om! N Pc γε om. Mb La Lb Mu Vi U οὗτα πως Va H Pa Oa Mc Pb Am Li || 7 ἀνωμολογημένον N || 9 εἰη] ξ H Oa Om Mc Am Li || 11 εἰδότων] τῶς H || 12 ἔφημεν (cf. οοο, οο)] ὡς ἔφημεν H Oa Om Mc Am Li Vi Mu ὡς ss. Va Mb ἔφημεν om. Mu. || 13 ἀτονήσειαν] ἀτονήσωσι H Oa Om Mc Pb Am Li || 16 μαθήματα] παθημ. Mc Li || 18 ἐπείγονται om. Oa Oc (W). || 19 ἀναίδην sic codd. pro ἀνέδην; non mutavi ||

εἰρήσεται. σύστημα τοίνυν ἐκεῖνό γε ἀπλῶς ὄνομάζεται τέλειον, ὁ περιέχει ἐν ἔαυτῷ ἀπασκν ἀρμονίαν, ταῦτὸ δ' εἰπεῖν ἀπαν εἰδος ἀρμονικόν. τοῦτο δὲ πάντως ἐστίν, οὗτεροι οἱ δύο ἄκροι φθόγγοι, ὃ τε δηλονότι βαρύτατος καὶ ὁ δεύτερος, πρός ἀλλήλους ἀντίφωνοί εἰσι κατὰ τὴν παρὰ τοῖς μουσικοῖς καλουμένην διεῖ διὰ πασῶν συμφωνίαν, ἥ θεωρεῖται ἐν λόγῳ τετραπλασίον, ὡς ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται. συνίσταται δὲ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐκ χορδῶν πεντεκαίδεκα, ὥνπερ αὐτίκα οὐ μόνον γε τὰ δύνοματα λέξομεν, ἀλλὰ καὶ δι' ᾧ τοῖς αἰτίαν ἐκάστη αὐτῶν οὕτως ὠνόμασται. 'Αλλ' ἐπειδὴ συντόμως εἰρίκαμεν, ποῖον τοῦ ἡρμοσμένου καλεῖται τέλειον σύστημα καὶ ἐκ πόσων χορδῶν τοῦτο συνίσταται, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τίς πρῶτος τῶν παλαιῶν τοῦτο τὸ ἡρμόσατο καὶ διθεν ἐκεῖνος εἰλήφει τούτου τὰς ἀφορμάς· οὐ σμικρὸν γάρ καὶ τοῦτο συντελέσει πρὸς τὴν τῶν ῥηθησομένων περὶ αὐτοῦ σαφήνειαν.

20 Χρὴ τοιχαροῦν εἰδέναι. διεῖ δὲ ἐκ Σάμου Πυθαγόρας ἦν, ὃς πρῶτος τοῦτο ἡρμόσατο· οὗτος καὶ γάρ ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν κατ' Αἴγυπτον ἀνακτόρων τὴν τοῦ Ὁρφέως ἀρχαιότεροπον ἐπτάχορδον λύραν εὑράμενος, ἥν Τέρπανδρος ἐκ 15 Λέσβου εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενος ἐν ἐκείνοις ὀνέθετο, ἐπειδὴν πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σόφους ιεροτελεστὰς παραγένοιτο ὡς ἀν καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων διδαχθείη σοφίαν, καὶ τῇ κατατομῇ αὐτῆς ἄγαν προσεκτικῶς ἐπιστήσας τὸν νοῦν καὶ καθ' οὓς λόγους αὕτη διηρητο εἰ καὶ τις ἀλλοις εὐστόχως κατειληφώς, ἐπειδὴν 20 ἀπὸ τῆς πρώτης τε καὶ ἐβθόμης δύο φθόγγων συμφωνοῦντα κατὰ τὴν παρὰ τοῖς μουσικοῖς διὰ τεσσάρων καλουμένην συμφωνίαν, ἥ θεωρεῖται ἐν λόγῳ ἐπιτρίφ, ὡς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται, αὐτοὺς δὲ πάλιν τοὺς ἀπὸ τῶν ἄκρων χορδῶν αὐτῆς φθόγγους πρὸς ἀλλήλους διεφώνους ὑπάρχοντας· ὡς γάρ ἐν τοῖς ὑστερον καὶ τοῦτο δειχθήσεται, τριῶν φθόγγων ἐξῆς ἀλλήλων κειμένων 25 εἰ δὲ μέσος πρὸς ἐκάτερον τῶν ἄκρων τὴν διὰ τεσσάρων ἔχει συμφωνίαν, ἐξ ἀνάγκης καὶ οἱ ἄκροι πρὸς ἀλλήλους οὕτε δὲ παράφωνοι οὕτε σύμφωνοι οὕτε σύμφωνοι οὕτε ἀπλῶς εἰπεῖν ἐμμελεῖς, ἀλλὰ διέφωνοι τε καὶ ἐκμελεῖς ὅλως φραγήσονται· οὐκ ἀπεικότως κατὰ πάντα τρόπον φιλοτέχνως ἄγαν ἐσπούδασε καὶ τοὺς ἄκρους φθόγγους αὐτῆς οὐ μόνον πρὸς τὸν ἀφ' ἐκατέρου αὐτῶν τέταρτον 30 τε καὶ πέμπτον φθόγγον συμφώνους ποιήσασθαι, ἀλλ' ἔμμα καὶ σφῆς αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους· τὸ γάρ κυρίως ἡρμοσμένον οὐ μόνον γε τὸν μέσον αὐτοῦ φθόγγον 35 δέρεται εἴγειν πρὸς τοὺς ἄκρους σύμφωνον, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς ἄκρους αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους.

R Ma Mb N Pc || 2 ἀπαν . . . 3 ἄκροι mg al. m. Va (ἄκροι in ras.) || 3 δὲ om. R Ma N Pc Am La ss. Mc || 4 καλουμένην ex? al. m. Pc || 11 ἐκεῖνος] κάκεῖνος Pb | εἰλήφει] -λήφθει. Οα Oc -ληφει H(?) Pb Li || 12 σαφήνειαν] σαφάνειαν Mc Li || 13 γετὴ . . . 14 ἡρμόσατο] Ιστέον τοίνυν διεῖ Πυθ. δὲ ἐκ Σ. πρῶτος τοῦτο ἡρμόσατο Pb | mg. Πυθαγόρας U || 15 mg. Ὁρφευς U | εὐράμενος corr. ex? R εὐρούμενος H συράμενος Οα Ob | ἐκ Λέσβου] δὲ Α. Mb Mu Vi U | mg. Τέρπανδρος U || 16 ἐπειδὴν πρὸς τοὺς] ἐπ. τοὺς πρὸς τῆς (τῆς ss.) N || 19 διηρητο] -ται Pa | ἀλλοις] διλλοις Ma Pc || 20 αὐτῆς] αὐτῶν Om | τῶν] τὸν Οα τῶν ex τὸν Va τῆς Am || 23 ἐν τοῖς] καὶ ἐν τοῖς Οα Oc || 25 spatium circa 5

Καὶ ἐπειδὴπερ οὐχ οἶόν τε ἦν αὐτῷ τοῦτό ποτ' ἀλλως ἐργάσασθαι, εἰ μὴ καὶ
 362 ὄγδόνην ἐν αὐτῇ παρ- || ενθείη χορδὴν καὶ ἀνθ' ἐπταχόρδου κατασκευάσσει
 ὀκτάχορδον - τοὺς γάρ τῆς κατατομῆς αὐτῆς λόγους ὡς ἄγαν θαυμαστῶς καὶ
 ὑπό τινος θείας ἐπιστήμης πρός ἀλλήλους ἡρμοσμένους δητας ἀμετακινήτους
 καθόλου διασώζειν ἡπείγετο - τοῦτο δὴ πάνυ σοφῶς καὶ θεωρητικῶς ἀληθῶς εἰ
 ἀπειργάσσατο.

‘Αλλ’ ἐπειδὴπερ ἀναγκαῖον εἰδέναι καὶ ποῦ τῆς τοιαύτης λύρας οὗτος τὴν
 ὑπὸ’ αὐτοῦ παρεντεθεῖσαν ὄγδόνην χορδὴν παρενέθηκε, τοῦτο δ’ οὐκ ἀν ποτε
 10 κατάδηλον γένηται τοῖς μῆτραῖς αὐτοῖς εἰδόσιν ἐκάστης χορδῆς τῆς ἀρχαιοτρόπου
 ἐπταχόρδου λύρας καὶ τάξιν καὶ ὄνομα, ἀναγκαῖον βραχέα ἔττα καὶ περὶ 10
 αὐτῶν διεξελθεῖν ἡγησάμεθα πρότερον.

‘Ο ‘Ἐρμῆς, οὗ θρύλοις ἦν πάλαι πολὺς ἐν τοῖς “Ἐλλησι, πρῶτος τὴν εἰρημένην
 ἀρχαιότροπον ἐπτάχορδον λύραν εὗρε καὶ ἐκ δυοῖν τετραχόρδων ὄμοιῶν κατὰ
 σχῆμα δέξυτέρου τε καὶ βαρυτέρου ἡρμόσατο κατὰ μίμησιν τῶν σφαιρῶν τῶν
 20 ἐπταχόρδων. οἱ δὲ παλαιοῦται πλανώμενοι διὰ τὸ ἀπὸ δυσμῆν ἐπ’ ἀντολὰς τις
 ἐναντίως τῷ πάντι ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν, καὶ ἔτι τῶν νοερῶν ἐξ αὐτῶν ἐξηγου-
 μένων τίχων, δι’ τούς, ὡς ἀρχαῖος τις διέρρει λόγος, παναρμόνιόν τι καὶ θεῖον
 μέλος συνεξυφάνεται, οὗ πάντες ἀκούειν οὐ δύνανται, ἀλλὰ μόνοι ἐκεῖνοι,
 δοσις γε δὴ τὰς τῆς ψυχῆς νοεράς ἀκοάς δι’ ἀκριν εὐζωτῶν ἐκάθηραν· οἱ γάρ τῷ
 δοτι γενεσιούργοι τῶν θείων σωμάτων, ὡς φασιν, τίγοι ἐπικήροις ἀκοάτις 20
 οὐδαμῶς ἀκουστοί καθεστήκασιν.

30 Οἱ γάρ πρὸ ‘Ἐρμοῦ τὴν ἀπλουστέραν καὶ μονότροπον ἀρμονίαν μετήσαν-
 τοῦτη δὲ τετράχορδος ἦν κατὰ μίμησιν τῆς τῶν στοιχείων τοῦ παντὸς τετρακτύος
 καὶ τῆς τούτων εἰς ἀλλήλα καθαρμογῆς, ἔνθει τοι καὶ διὰ τεσσάρων εἰκότως
 ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομάζετο καὶ τρόπος ὄρμονικός. ἐκεῖνοι καὶ γάρ ποιοῦντες 25
 τετράχορδον σύστημα ἔχον τοὺς ἀκρους φθόγγους αὐτοῦ συμφωνοῦντας
 ἀλλήλοις κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνίαν, τῆτις ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ θεωρεῖται,
 ὡς εἰργάται, τὴν μὲν πρώτην αὐτοῦ χορδὴν καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτάτου
 40 φθόγγου αὐτοῦ ὑπάτην ἐκάλουν· τὴν δὲ τετάρτην καὶ ποιητικὴν ὄμοιῶς τοῦ
 δέξυτάτου φθόγγου αὐτοῦ νήτην· τῶν δὲ λοιπῶν δύο καὶ μέσων τὴν μὲν δευτέραν 30. ^{“νήτην”}
 καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτέρου φθόγγου αὐτοῦ παρυπάτην· τὴν δὲ τρίτην καὶ ^{τρίτην}
 ποιητικὴν ὄμοιῶς τοῦ δέξυτέρου φθόγγου αὐτοῦ παρανήτην, δι’ ἀς ἐν τοῖς ἐξηγοῦσιν

Μu Vi | τοῦτό τοῦτό γε La Lb Vi U || εἰς ἀνθ’] ἀφ’ Mu | -σκευάσσει R H Pa Mb Oa Om
 Mc Pb Am Li Vi -άσῃ Va Ma N Pc -ασοι Lb Mu -ασοι ex -ασει U -άσφι La || 3 θαυμα-
 στῶς] -μαστικῶς Oa Oc || 5 ἡπείγετο] ἐπείγετο H ἡπάγετο N ἡπείγητο Pc || 7 τῆς ομ.
 N || 8 παρεντεθεῖσαν] -τῆθεισαν N | ὄγδόνην χορδὴν aliquae ss. et del. N || 12 ὁ ‘Ἐρμῆς[
 ὁ δ’ ‘Ἐρμῆς Mb ὁ ‘Ἐρ al. m. ex? N εἰ om. Va | in mg. ‘Ἐρμῆς U || 13 ὄμοιῶν] ὄμοιοιν Pb |
 κατὰ σχῆμα] κατασχῆμα Va Oa Mc Am Li || 16 νοερῶς] νοερῶν Va | εἰς αὐτῶν ομ. U |

αἰτίας εἰσόμενα. ἀλλὰ τὸν μὲν πρῶτον καὶ βαρύτατον αὐτοῦ φθόγγον ἀνάλογον ἔλεγον εἶναι τῇ γῇ. τὸν δὲ τέταρτον καὶ ὀξύτατον τῷ πυρὶ, τὸν δὲ δεύτερον καὶ βαρύτερον τῷ οὐδετέρῳ, τὸν δὲ τρίτον καὶ ὀξύτερον τῷ ἀέρι διὰ λόγους τοιούσδε: 50 καὶ γάρ ὥσπερ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ μὲν δύο ἐστὶ βαρέα, δύο κοῦφα, καὶ τῶν μὲν βαρέων θατέρου θατέρον βαρύτερον, τῶν δὲ κοῦφων ὄμοίως θατέρου 5 θατέρον κουφότερον. οὕτω δὴ καὶ τῶν τεττάρων φθόγγων τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰρημένου τετραχόρδου συστήματος οἱ μὲν δύο βαρεῖς θῆσαν, οἱ δὲ δύο ὀξεῖς, 363 καὶ τῶν μὲν βαρέων, || θατέρος θατέρου βαρύτερος, τῶν δὲ ὀξέων ὄμοίως θατέρους θατέρου ὀξύτερος. καὶ πάλιν ὥσπερ τὰ τέτταρα στοιχεῖα, ἄλλως καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀλλήλων ἀλλοίουμενα καὶ ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενα διάφορα 10 εἴδη τῶν ὄντων ἀποτελεῖ. ἐπειδὴν δηλονότι τὸ ἄλλοιωσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος ακτὰ φυσικῶν λόγους γίγνοιτο, οὕτω δὴ καὶ οἱ τέτταρες φθόγγοις τοῦ τοιούτου συστήματος, ἄλλως καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀλλοίουμενοι καὶ οἶν 15 ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενοι διάφορα εἴδη, τοῦ μέλους ἀποτελοῦσιν, ἐπειδήνπερ ὄμοίως τὸ ἄλλοιωσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος ακτὰ λόγους ἀρμονικούς 20 γίγνοιτο. καὶ πάλιν ὥσπερ ἐν τοῖς τέτταρσι στοιχεῖοις τρία νοεῖται διαστήματα, ἐν οἷς αἱ ἀλλοίωσεις καὶ τὰ πάθη τῶν φυσικῶν εἰδῶν γίγνονται, οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι φθόγγοις τρία θεωρεῖται διαστήματα, ἐν οἷς αἱ ἀλλοίωσεις καὶ τὰ πάθη τῶν μουσικῶν εἰδῶν γίγνεται.

νήση

δ ὀξύτατος φθόγγος

πυρ

τόνος

παρανήση

δ ὀξύτερος φθόγγος

ἀήρ

τόνος

παρυπάτη

δ βαρύτερος φθόγγος

οὐδωρ

λεῖμμα

ὑπάτη

δ βαρύτατος φθόγγος

γῆ

α)

"Οθεν οὗτος τὴν μὲν πρώτην καὶ βαρύφθογγον αὐτῆς γορδὴν, τὴν ὑπάτην 20 ἐκάλεσε διὰ τὸ ὑπατον τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι, τῇ τῇ Σελήνης σφαίρᾳ ων ὑπεικότως παρείκασεν, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόγγος τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων πλανημένων βαρύτατος· τὴν δὲ ἐβδόμητην καὶ ὀξύφθογγον, τὴν πάλιν νήσην ἐκάλεσε διὰ τὸ νέκτον τὸ ἐσχήτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι τῇ τοῦ Κρόνου, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀξύτατος· 25 τὴν δὲ τετάρτην καὶ τῇ μὲν ὑπάτῃ δέξυφθογγοτέραν, τῇ δὲ νήσης βαρυφθογγο- μὲν] μὲν τὸν Oa Oc || 2 τὸν pr.] τὸν ex τῇ Va U τῇ Mb Mu Vi | τέτταρτον] -τον ex τῇ Va -τῇ Mb Mu Vi | δὲ alt. om. N | τὸν δὲ δεύτερον] τῇ δὲ δ-αν Mb Mu Vi || 3 βαρύτερον] -τεραν Mb Mu Vi | τὸν δὲ τρίτον] τῇ δὲ τρίτῃ Mb Mu Vi | ὀξύτερον] -τεραν Mb Mu Vi || 5 θατέρος θατέρου ord. inv. Va | τῶν alt.] τῷ Li | θατέρου θατέρον: ord. inv. Ma || 6 τεττάρτων] τεττα... Oa -ττα- supra -σσ- scr. N | οὕτω... 18 γιγνονται bis, sed semel delevit N; in parte non deleta scr. 12 φύσιν προ φυσικούς, in parte deleta ὑπὸ ἀλλήλων om. || 8 ὄμοίως om. Mb Mu Vi || 10 ὑπὸ ἀλλήλων: v. supra ad 6 sqq. | πάθει] πάθη N | διάφορα] διάφορα (fort. e διαφθ.?) N || 12 φυσικούς] φύσιν N (v. supra) | τέτταρες] -τοι

30 πέραν, ἦν ἀπὸ τῆς τάξεως μέσην ὡνόμασε - μεσαιτάτη καὶ γὰρ αὕτη τῆς τοιαύτης λύρας ἐστί - τῇ τοῦ Ἡλίου, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς Σελήνης φθόγγοις δέξυτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ δευτέραν καὶ δέξιφθογγοτέραν τῆς ὑπάτης, ἦν καὶ παρυπάτην προσηγόρευε διὰ τὸ ἔξης ὑπὲρ τὴν ὑπάτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Ἐρμοῦ, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος 5 τοῦ ἀπὸ τῆς Σελήνης δέξυτερος· τὴν δὲ ἔκτην καὶ βαρυφθογγοτέραν τῆς νήτης, ἦν παρανήτην προσηγόρευε διὰ τὸ ὑπὸ τὴν νήτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Δίος, ἐπειδήπερ 364 καὶ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ φθόγγος τοῦ ἀπὸ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ || τρίτην καὶ τῆς

Κείνων	ἢ	νήτη	
Σεν	21	παρανήτη	
Δέρμη	σ	παραμέση	
Αγειρίσι	Θ	μέση	
Αγρυπνίη	Ω	ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανδός	
Γρηγορίη	Ψ	παρυπάτη	
Εργάσιη	Ω	ὑπάτη	

μὲν μέσης βαρυφθογγοτέραν, τῆς δὲ παρυπάτης δέξιφθογγοτέραν, ἦν καὶ ὑπερπαρυπάτην ἐκάλεσε διὰ τὸ ἔξης ὑπὲρ τὴν παρυπάτην κεῖσθαι, τῇ τῆς Ἀφροδίτης, ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἀπὸ αὐτῆς φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου βαρύτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐρμοῦ δέξυτερος· ἡ τοιαύτη δὲ γορδὴ καὶ λιχανδός καλεῖται, δι' ἦν αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα· τὴν δὲ πέμπτην καὶ τῆς μὲν μέσης δέξιφθογγοτέραν, τῆς δὲ παρανήτης βαρυφθογγοτέραν, ἦν καὶ παραμέσην ἐκάλεσε διὰ τὸ παρακείσθαι τῇ μέσῃ, τῇ τοῦ Ἀρεος, ἐπειδήπερ ὁ ἀπὸ αὐτοῦ 10 φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου δέξυτερος, τοῦ δὲ τοῦ Δίος βαρύτερος. ὅτι δὲ παλαιά τις ἦν δόξα, ὡς οἱ πλάνητες διὰ τοῦ αἰθερίου ἀναγύματος διηγεκῶς καὶ ἀστάτως κινούμενοι ἐναρμονίους ἔχους ἀποτελοῦσι, καὶ ὁ ἐκ Γεράσης Νικόμαχος ἐν τῷ ἐγγειριδίῳ τῆς ἀρμονικῆς ἀριθμήλως τοῦτο παρίστησι· λέγει γὰρ οὗτος ταυτὶ κατὰ λέξιν ἐκεῖ· "τὰ μὲν οὖν ὄντα τῶν φθόγγων ἀπὸ τῶν ακτῶν 20 οὐρανὸν ἰόντων ἐπὶ τὰ ἀστέρων καὶ τὴν γῆν περιπολεύοντων πιθανὸν ὄνομάσθαι· πάντα γὰρ τὰ ῥοιζούμενά φασι σώματα καθ' ὑπείκοντός τινος καὶ ῥᾶστα κυματινομένου ψόφους ἀναγκήιως ποιεῖν μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ φωνῆς τόπῳ παρηγμένους ἀλλήλων ἔτοι παρὰ τοὺς ἔαυτῶν ὅγκους ἡ παρὰ τὰς ἰδίας ταχυτῆτας ἡ παρὰ τὰς ἐποχάς, ἐν αἷς ἡ ἐκάστου ῥύμη συντελεῖται, εὐκυμαν- 25

ἐπει ... δέξιτος mg. Pc || 1 ἀπὸ R Va Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U ὑπὸ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | καὶ γὰρ] καὶ γὰρ καὶ Pa Pb || 2 τοῦ ss. al. m. N || 3 φθόγγοις om. H Pa Om Oa Mc Pb Am Li | κρόνου] θρόνου, in mg. Κρόνου Oa || 9 ὑπερπαρυπάτην] ὑπερπάτην Om || 11 αὐτῆς] αὐτοῦ R Ma Mb N Pc La Lb Vi U || 13 ὀλίγον] ὀλίγου N || 14 τῆς ... γοτέρων om. Ma Mb N Pc Lb Vi U | καὶ om. N || 15 τῇ, alt. ss. N | "Ἀρεος] "Ἀρεως Am La Lb Mu U || 17 οἱ om. H || in mg. Νικόμαχος Γεράσσενος U || 18 Γεράσης] -ράσης R Va Ma N Pc La Lb U || 22 φασι] φησι Va Mc N Li Vi φῆ La | καθ' ὑπείκ-

τοτέρας ή τούναντίον δυσπαλεῖς ὑπαρχούσας. αἱ δὲ τρεῖς αὗται διαφοραὶ
 30 τραχῶς ὁρῶνται περὶ τοὺς πλάνητας μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ τόπῳ διεστῶταις
 ἀλλήλων καὶ διὰ τοῦ αἰθερίου ἀναγύματος διηνεκῶς καὶ ἀστάτως ῥοιζουμένους.
 ἐνθεν γάρ καὶ τοῦ ἀστέρων ὄντος τέτευχεν ἐκαστος οἶον στάσεως ἐστερημένος
 καὶ ὑστερῶν, πατέρας ἐκαὶ θεός καὶ αἰθήρ ὀνοματοπεποίηται.”

‘Αλλ’ ὁ μὲν Ἐρμῆς τοιχῦτα ὄντος ταῖς τῶν δύο συνημμένων τετρα-
 χόρδων συστημάτων χορδᾶς, ἐξ ὧν τὴν εἰρημένην ἀρχαιότεροπον ἐπτάχορδον
 λύραν ἔργον ἔσται· ὃν τὸ μὲν νητῶν τὸ δεξύτερον, τὸ δ’ ὑπάτων τὸ βαρύτερον
 365 προστηγόρευσεν. || ὁ δὲ Ορφεὺς τὴν ἐπιστήμην τῆς τοιχύτης λύρας πατέρα Ἐρμοῦ
 διδαχθεὶς οὐδὲν εἰς αὐτὴν φιλοπονίας ἔργον καὶ μνήμης ἀξιον ἐπεδείξατο, ἀλλ’ 10
 ξῆν εἰς τέλος μελοποιῶν ταῖς ἐν αὐτῇ θεωρουμέναις κατὰ γένος μεταβολαῖς
 ἀγαπῶν· καὶ ἔμεινεν ἂν δύον τὸ κατ’ αὐτόν. ὡς ἔστιν ὑπονοεῖν, ἡ ἀρχαιότροπος
 ἐπτάχορδος λύρα εἰσέπιτεν μονοειδῆς, εἰ μὴ δὲ Πυθαγόρας καὶ ἐπ’ αὐτῇ,
 καθάπερ καὶ ἐπ’ ἀλλοις πολλοῖς, προείλετο ἔργα τῆς ἔαυτοῦ φιλοπονίας τε καὶ
 10 φιλοσοφίας ἐπιδείξασθαι ἀξια καὶ τὸ ἐλλεῖπον παρενθεῖναι εἰς εἰδικὴν τοῦ 15
 κατ’ ἀντίστοιν διὰ παρόντων συστήματος τελείοτητα.

Οὗτος γάρ διὰ τὸν προκαταιλεγμένον λόγον παρενθεῖται δύοδοίν τινα
 φθόγγον μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης ἐνάψυχος τε καὶ ἀποστήσας ἀπὸ μὲν
 τῆς μέσης ὅλου τόνου, ἀπὸ δὲ τῆς παραμέσης ἡμιτόνιον ή μᾶλλον εἰπεῖν
 λεῖμμα· ὥστε τὴν μὲν πρότερον ἐν τῇ ἀρχαιότροπῳ ἐπτάχορδῳ λύρᾳ παραμέσην 20
 20 οὖσαν τρίτην ἀπὸ νήτης καλεῖσθαι τε καὶ οὐδὲν ἡττον κεῖσθαι, τὴν δὲ παρε-
 τεθεῖσαν τετάρτην μὲν ἀπὸ νήτης εἶναι. συμφωνεῖν δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν διὰ
 τεσσάρων <συμφωνίαν> ἡνπερ καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς μέση πρὸς τὴν νήτην εἶχεν. ἀλλὰ
 τοῦθ’ οὗτος ἀρχ πεποίηκεν, ὡς ἂν ἡ ἀρχαιότροπος ἐπτάχορδος λύρα διὰ τῆς
 παρενθεῖσης ὑπ’ αὐτοῦ δύδοντος χορδῆς ὀκτάχορδος γενομένη οὐ μόνον ἔχῃ 25
 τὸν ἀπὸ τῆς νήτης αὐτῆς φθόγγον πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς μέσης καὶ ἐπὶ τὸν ἀπὸ τῆς
 ὑπ’ αὐτοῦ παρενθεῖσης δύδοντος χορδῆς μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης καὶ
 30 παραμέσης γε κληρθεῖσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε συμφω-
 νοῦντα συμφωνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς μέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης καὶ

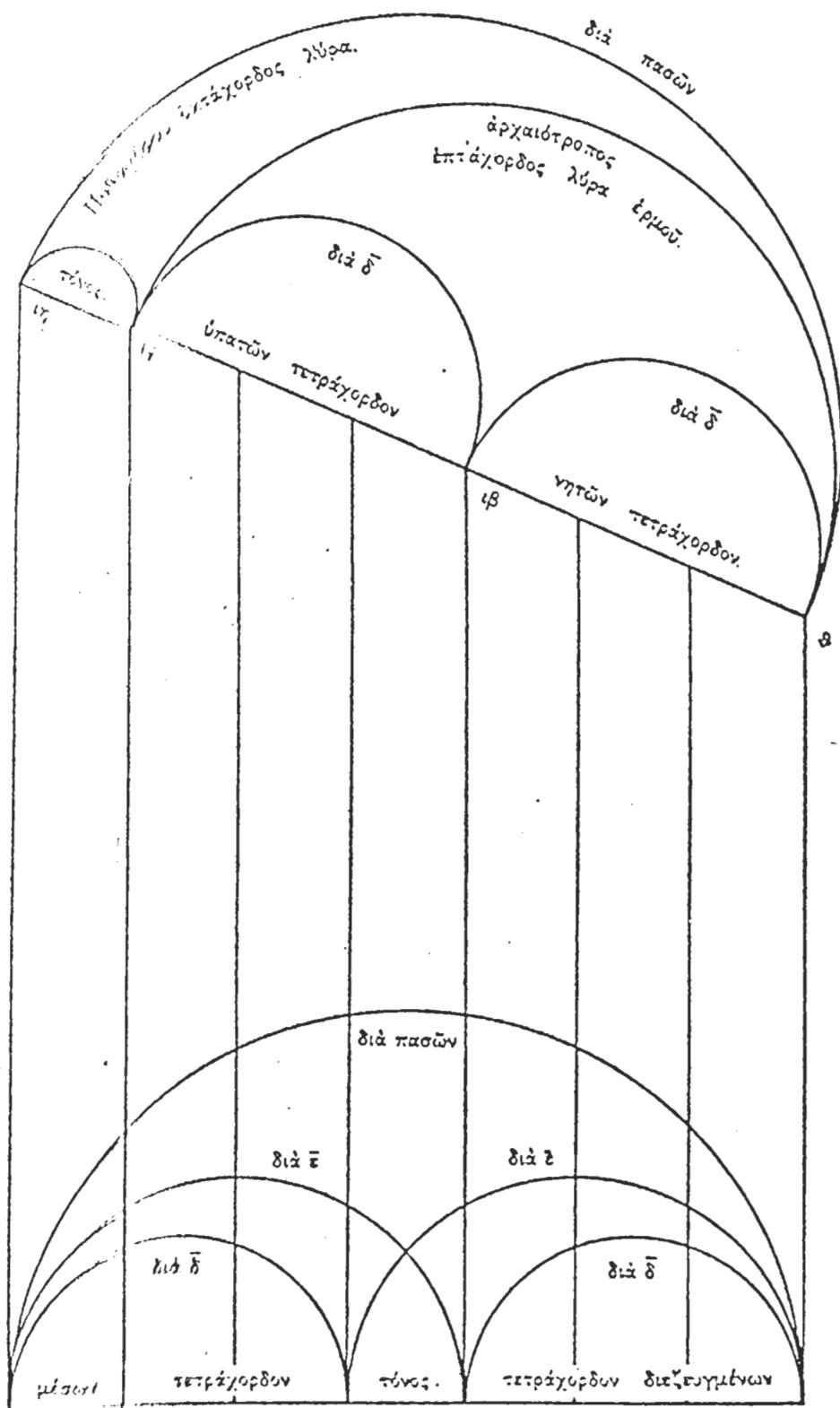
Am Li ἐν -ραῖς Pa || 1 δυσπαλεῖς Mb Mu Vi πα ss. Mb || 4 in mg. πόθεν ἀστέρων
 καὶ θεός καὶ αἰθήρ U || 5 -ποίηται] -το R Ma Pc (La?) || 8 τὸ pr. om. Mb || 9 τῆς om.
 H | Ἐρμοῦ] ἐμοῦ Oa (cf. 362, 29 U) || 10 ἔργον ex -γου? R || 13 καὶ ἐπ’ αὐτῇ] καὶ ὁ ἐπ’
 αὐτῇ Oa || 15 -εἰδικὴν] ιδιαὶ R Ma Oa || 18 φθόγγον] λόγον (ss. φθόγγον) Mb Vi λόγον,
 sed in mg. al. m. φθόγγον Mu | τε om. Mb Mu, etiam Nicom. | τε alt. om. Nicom. ||
 19 η... λεῖμμα om. Nicom. || 20 πρότερον Ma Pc -ραν cett. et Nicom., per compendium
 scr. R | ἀρχαιότρ. om. Nicom. || 21 τρίτην] τρ. εἴτι Nicom. | post νήτης add. εἰναι N |
 -τε] δὲ La || 22 -τεθεῖσαν] τεθ. τε Mb. | ἀπὸ ν.: ἀπὸ τῆς ν. Nicom. | εἰναι] ὑπάρχειν

ἔτι τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων, καὶ πρὸς τούτοις τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης ἀντίφωνον κατὰ τὴν διὰ πασῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνεῖ συμφωνίαν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς παραμέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε, εἴς ἀνάγκης ἄρα καὶ ὁ τῆς νήτης πρὸς τὸν 5 ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πασῶν συμφωνήσει συμφωνίαν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ Πυθαγόρας καταρχὰς διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον μεταξὺ τῶν δύο χορδῶν τῆς εἰρημένης τοῦ Ὁρφέως ἀρχαιοτρόπου ἐπταγόρδου λύρας, τῆς μέσης τε καὶ παραμέσης, τὴν δύδοντα χορδὴν παρενέθηκεν εἰς εἰδικὴν τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματος τελειότητα, τὰ πρότερον συνημμένα διαστήσας 10 ἀπ' ἀλλήλων αὐτῆς δύο τετράγορδα.

"Γίστερον δ' αὖ, ὁπηγίκα καὶ τῆς νοερᾶς ἀρμονίας ἀκούειν ἡδύνατο, ὡς ὁ τῆς ιστορίας ἀναδιδάσκει λόγος, οὐ μόνον τὰ τετράγορδα αὐτῆς ἀδιάξευκτα. ὡς τὸ 366 πρότερον εἴασε, τὴν δύδοντα χορδὴν ἔξωθεν ὑπὸ || τὴν ὑπάτην θέμενος ὡστε πρὸς αὐτὴν τοικὸν ἐπέγειν διάστημα, ἦν προσλαμβανομένην ὡνόμασε δι' 15 ἦν αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐτέραν λύραν δικτύγορδον καθάπαξ ἀνάλογον αὐτῇ συνῆψε πρὸς τὸ βαρύτερον εἰς συμπλήρωσιν δηλαδὴ τῆς τοῦ Π/κατ' ἀντίφωνον δις διὰ πασῶν συστήματος τελειότητος· καὶ γὰρ οὐδὲν ἀρμονίας εἶδος καθέστηκεν, ὅπερ οὐχ ὑπὸ τοιούτου συστήματος περιέχεται, ὡς ἐν τοῖς 10 ἐπειτα μετὰ πάσης ἀκριβείας δειχθήσεται. 20

'Αλλ' ὁ μὲν τῆς ιστορίας λόγος ὡς σαφηνείας πλείστης φροντίζων οὕτως ἐν ὑπέρφω τὸν Πυθαγόραν τὴν ἐν δργάνῳ αἰσθητὴν ἀρμονίαν συντάξαι διέξ- 367 εισιν. ὡς δ' ἔγωγε οἴμαι πάνυ τὸ ἀληθοῦς στοχαζόμενος, τὴν || μὲν παρεντε- διεῖσαν οὗτος ὑπὸ αὐτοῦ δύδοντα χορδὴν μεταξὺ ὡς εἰρηται τῆς τε μέσης καὶ παραμέσης τῆς ἀρχαιοτρόπου ἐπταγόρδου λύρας καὶ παραμέσην κληθεῖσαν 25 ὡς πρότερον ἀμετακίνητον εἴασε, τοῖς δὲ δι' αὐτῆς διαξευχθεῖσι δύο τετρα- γόρδοις ἔτερα δύο δύμοια αὐτοῖς κατὰ σχῆμα συνῆψε τετράγορδα, ἀλλὰ τῷ μὲν ὀξυτέρῳ δέξυτερον, ὃ καὶ ὑπερβολαίων ἐκάλεσε, τῷ δὲ βαρύτερῳ βαρύτερον, 10 δὲ καὶ ὑπάτων προσηγόρευσε, συνεωρχώς ὡς ἄμα ἐντεῦθεν καὶ τοὺς τῆς καταπομῆς λόγους τῆς ἀρχαιοτρόπου ἐπταγόρδου λύρας οἷον τε ἀμετακινήτους 30 τριεῖν καὶ τὸ τοῦ ἡρμοσμένου συμπληροῦν τέλειον σύστημα. εἰ γὰρ μὴ οὕτω πάντως πεποίηκεν, οὐκ ἀν ποτ' οἴμαι τὸ βαρύτερον τετράγορδον τῆς ὀξυτέρας ὀκταγόρδου λύρας ήτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος νητῶν ἐκάλεστο ὡς πρότερον, οὐδ' ἡ ὑπάτη αὐτοῦ παραμέση, οὐδ' ἡ παρυπάτη

παραμέσης] παρα- ss. Mb Mu Vi | τὴν ss La || 3 τῆς pr. om. Mb || 5 κατὰ ... 6 ὑπάτης al. m. mg. Pc || 5 ὁ om. H || 9 τε ... -μέσης bis scr., semel del. Pc || 12 νοερᾶς] νεαρᾶς Oa || 13 ἀδιάξευκτα] -ζευκτος H ἀδιέξευκτα Mb Vi || 15 διάστημα] δια in ras. Va || 16 εἰσόμεθα] εἰσαγόμεθα Om || 23 δέ γωγε οἴμαι R Ma Mb Pc La Lb Mu Vi U δέ γῷμαι Va! H Pa Oa Om Mc N! Pb Am Li | πάνυ bis R. | παρεντεθεῖσαν] προτεθ- Mb Mu Vi | οὗτος] -τως Pc || 24 τε om. Mb Mu Vi || 25 καὶ ss. N | παραμέσην] -μέσης Oa | κληθεῖσαν] κλειθ- La U ἐλθοῦσαν Mb Mu Vi || 26 δὲ om. N || 27 δύο δύμοια] ὄμ. δύο Oa || 28 μὲν om. Mb || 29 τοὺς τῆς κατατ. λόγους] τῆς om. Oa Om τῆς καταπομῆς τοὺς λόγους Mb Mu

τρίτη οὐδ' ἡ παρανήτη ὁμοίως παρανήτη καὶ ἡ νήτη νήτη ἀλλ' οὐδ' *ἄν* τὸ
20 δεύτερον πάλιν τῆς βαρυτέρας δικταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ
πασῶν βαρυτέροις συστήματος μέσων προσηγορεύετο οὐδ' ἡ λιγανὸς αὐτοῦ
λιγανὸς οὐδ' ἡ παραπάτη παραπάτη οὐδὲ ἡ ὑπάτη ὑπάτη, ἀλλ' ἐπέροις ἀν ἐκα-
λοῦντο ὄνόμασιν, ἐπεὶ δ' οὕτως εἰκότως γε ἅρχ οὐδὲ τὰ ὄνδρατα αὐτῶν ἐν τῇ 5
συνθέσει τῶν δύο δικταχόρδων λυρῶν ἥτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν
συστημάτων ἐνήλακται κατά τι ἡ μετωνόμασται.

Αναγκαῖον δὲ εἰδέναι, ὡς ἐπειδὴ ἀντιπεπονθότως τὰ τῶν χορδῶν μήκη πρὸς
30 τοὺς ἐξ αὐτῶν φθόγγους ἔχουσιν, ὡς ἡ ἐνάργεια αὐτὴ ἀριθμήλως τοῦτο παρίσ-
τησι, διὰ τοῦτο εἰκότως τοῖς μὲν βραδυκινήτοις τῶν πλανωμένων αἱ μείζους 10
χορδαὶ ἀποδίδονται, τοῖς δὲ ταχυκινήτοις τοῦμπαλιν αἱ ἐλάττους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑ ΧΟΓΔΩΝ ΤΟΥ ΑΝΕ ΤΑΒΟΛΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΦΕΩΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΕΤΡΑΧΟΡΔΩΝ.

Ἐπεὶ δὲ φανερὸν ἥδη γεγένηται, τίς πρῶτος τὸ τοῦ ἡρμοσμένου τέλειον
40 συνεστήσατο σύστημα καὶ δτὶ ἐκ δυοῖν δικταχόρδων λυρῶν τὸ τοιοῦτον συνίστα-
ται σύστημα, ταῦτὸ δ' εἰπεῖν ἐκ πεντεκαίδεκα χορδῶν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν
ἐρεξῆς καὶ τὰ τῶν θεωρουμένων τετραχόρδων ἐν ταῖς εἰρημένχις δύο λύραις 15
ὄνδρατα καὶ δι' ὃν ἀμα λόγον ἔκαστον αὐτῶν οὕτως ὄνόμασται· ἔτι δ' οὐ μόνον
καὶ ἐκάστης χορδῆς αὐτῶν ἔνομα, ἀλλα καὶ δι' ἣν ἀμα αἰτίαν οὕτω γε προση-
γόρευται. οὐ σμικρὸν γάρ καὶ τοῦτο συντελέσει, ὡς οἷμαι, πρὸς τὴν τῶν λεχ-
θησομένων περὶ τοῦ ἡρμοσμένου σαφήνειαν.

50 Χρὴ τοίνυν εἰδέναι, δτὶ τῶν μὲν δύο τετραχόρδων τῆς δεύτερας λύρας, ταῦτὸ 20

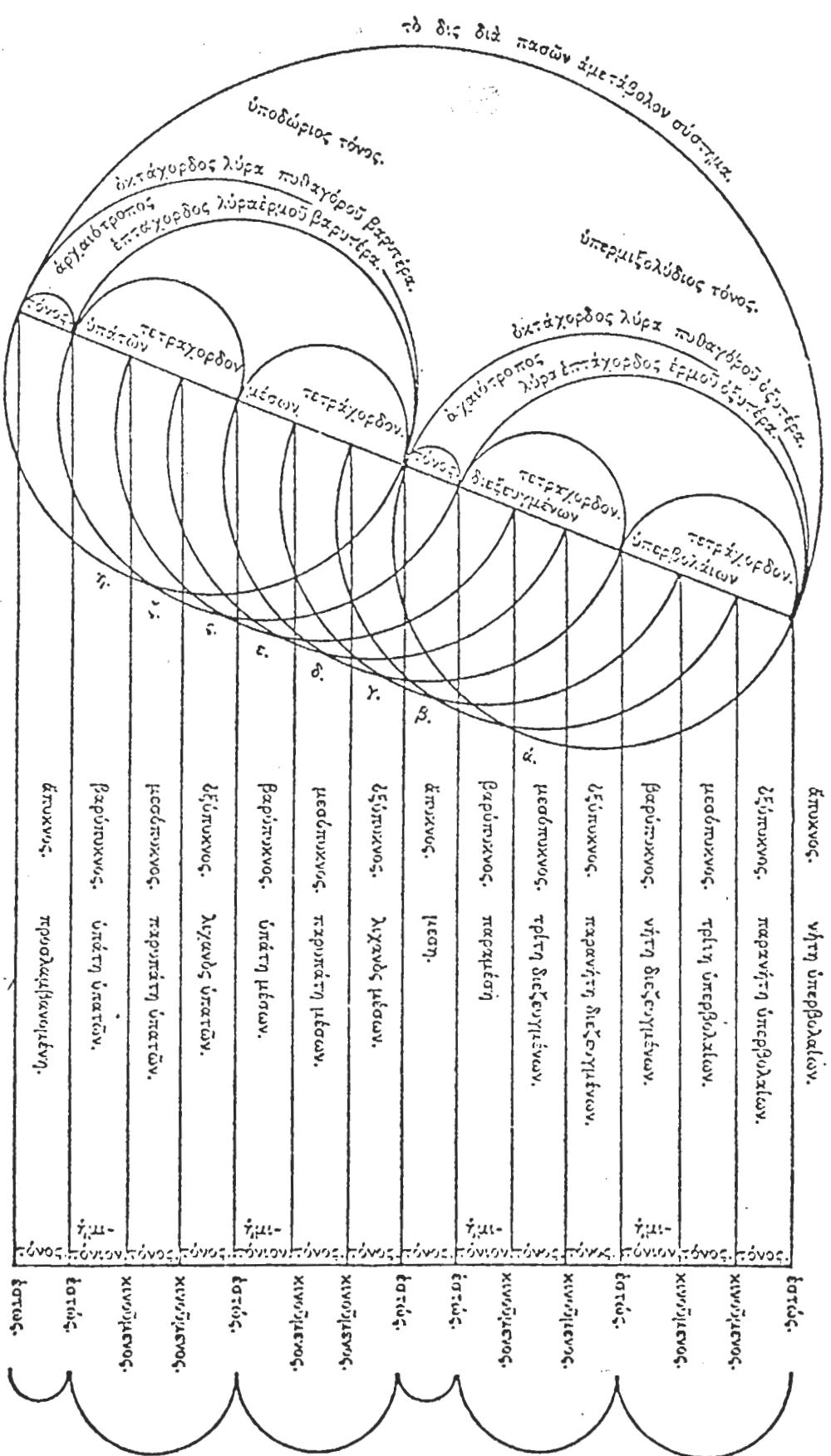
om. Oa | τὸ om. Oa || 3 μέσων] μέσον Mb Mu Vi || 4 ἄν om. H Pa Oa Om Mc Pb
Am Li || 5 οὕτως] οὕτος Mb Pb? Vi οὕτως ἔγει Mu | εἰκότως γε ἅρχ] ἅρχ εἰκότως Mb Vi
γε om. Mb Mu Vi || 6 τῶν alt.] τοῦ Mb Vi τῶν ex τοῦ Li || 7 post μετωνόμασται spatium
intermisserunt R Va Ma | ἀναγκαῖον] ἀλλ' ἀναγκ. Mb Mu Vi ἀναγκαῖον δὲ H Pa Oa
Om Mc Pb Am Li (La?) || 8 ἀντιπεπονθέως] ἔντι- om. La || 9 ἐξ αὐτῶν] ἐξ ἐπέρου Mb
δεύτερου"Mu Vi | ἐνάργεια] ἐνέργ- H Pa Oa Om Mc N! P! Pb Am Li | τοῦτο] αὐτῆς
Mu αὐτὸ Vi || 11 ταχυκινήτους] ταχυκινήτοις, sed al. m. ss. ταχυκινήτοις Oa | ἐλάττους]

δ' εἰπεῖν τοῦ αὐτὸν ἀντίθετον διὰ πασῶν διεύτερου συστήματος τὸ μὲν διεύτερον
368 καλεῖται ὑπερβολαίων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιε- || ἐγόμενον ὑπό τε τῆς νήτης
τῶν ὑπερβολαίων καὶ τῆς νήτης τῶν διεζευγμάτων· ὑπερβολαίων δε τοῦτο
κέκληται διότι πως πέρας ἐν τῇ νήτῃ αὐτοῦ ποιησαμένη τῇ τῆς ἀνθρωπίνης
φωνῆς δύναμις ἵσταται· τὸ δέ βαρύτερον, διεζευγμάτων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ 5
περιεγόμενον ὑπό τε τῆς νήτης τῶν διεζευγμάτων καὶ τῆς παραμέσης διε-
ζευγμάτων δε τοῦτο καλεῖται, δίοτι ἐφ' ἑτερα μέρη καὶ οὐκ ἐξ ίσου τοῖς πρὸ-
10 αὐτοῦ κεῖται συστήμασιν. τῶν δὲ δύο πάλιν τετραγόρδων τῆς βαρυτέρας λύρας,
ταῦτὸ δὲ πάλιν εἰπεῖν τοῦ αὐτὸν ἀντίθετον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματος τὸ
μὲν διεύτερον καλεῖται [ὑπερβολή] μέσων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεγόμενον ὑπό 10
τε τῆς μέσης καὶ τῆς ὑπάτης τῶν μέσων μέσων δε τοῦτο κέκληται, διότι
μεταξὺ θεωρεῖται τοῦ τε συνημμάτων καὶ τοῦ ὑπάτων ἐν τῷ οὕτω πως καλου-
μένῳ μεταβολαικῷ τε καὶ συνημμάτῳ συστήματι. περὶ οὗ ἐν ὑστέροις διὰ
βραχέων διαληχύσμεθα· τὸ δέ βαρύτερον ὑπάτων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεγό-
20 μενον ὑπό τε τῆς ὑπάτης τῶν μέσων καὶ τῆς ὑπάτης τῶν ὑπάτων· τοῦτο δὲ 15
ὑπάτων προστριγόρευται, διότι πρῶτον πάντων τῶν ὑπολοίπων τετραγόρδων ἐν
τῷ τελείῳ συστήματί ἐστι καὶ βαρύτατον.

Τῶν δὲ γορδῶν πάλιν τοῦ εἰρημένου πεντεκαιδεκαγόρδου τελείου συστήματος
ἡ μὲν πρώτη καὶ βαρυτάτη προσλαμβανομένη καλεῖται· ἡ δὲ δευτέρη ὑπάτη
ὑπάτων ἡ δέ τρίτη παρυπάτη ὑπάτων· ἡ δὲ τετάρτη ὑπερπαρυπάτη καὶ λιγανός 20
30 ὑπάτων διάτονος. γρωματική, ἐναρμόνιος· ἡ δὲ πέμπτη ὑπάτη μέσων· ἡ δὲ
ἕκτη παρυπάτη μέσων· ἡ δὲ ἑβδόμη λιγανὸς μέσων διάτονος, γρωματική,
ἐναρμόνιος· ἡ δὲ ὅγδοη μέση· ἡ δὲ ἐννάτη παραμέση· ἡ δὲ δεκάτη τρίτη διε-
ζευγμάτων· ἡ δὲ ἐνδεκάτη παρανήτη διεζευγμάτων διάτονος, γρωματική,
ἐναρμόνιος· ἡ δὲ δωδεκάτη νήτη διεζευγμάτων· ἡ δὲ τρισκαιδεκάτη τρίτη 25
ὑπερβολαίων· ἡ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη παρανήτη ὑπερβολαίων διάτονος,
γρωματική, ἐναρμόνιος· ἡ δὲ πεντεκαιδεκάτη νήτη ὑπερβολαίων.

40 'Αλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐκάστης γορδῆς ὅνομα τοῦ διειλημμένου συστήματος
ἡδη εἰπομένη, ἀναγκαῖον ἔξῆς εἰπεῖν καὶ δι' ᾧν αἰτίαν ἐκάστη αὐτῶν τοιούτου
ἐνόματος ἔτυχε. καὶ γὰρ οὐ σμικρὸν καὶ τοῦτο συντελέσει καθάπερ ἡμῖν 30
ὑπεληπτοι πρὸς τὴν τῆς ὀρμονικῆς ἐπιστήμης κατάληψιν. ἐπεὶ τοῖνυν ἀπαν
δραγκινὰ ἐναρμόνιον μέλος ὑπὸ φωνῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομεῖσθαι πέφυκεν,
ἡ δὲ τοιαύτη φωνὴ οὔτε ἐπὶ τὸ διεύτερον ἐπ' ἄπειρον δι' ἐμμελείας καὶ ἐνῳδῶς
προγραφεῖν δύναται οὔτε μὴν πάλιν ἐπὶ τὸ βαρύτερον, ἀλλ' ἐφ' ἐκάτερα μέχρι
370 τινός· καὶ γὰρ ἐπὶ μὲν τὸ δέξιον || τερον αὐτὴ προεργομένη, εἰς κοκκυσμούς τινας 35

(al. m?) N || 4 ποιησαμένη ἡ] -μενοι τῇ Mb -μένη τῇ Oa N -μενον ἡ coni. Wall. ||
5 διεζευγμάτων] -μένων ex -μένον Pa -μένον H Om | τοῦτο ... 6 διεζευγμάτων mg Va ||
7 ἑτερα Mb La Lb || 8 συστήμασι] διαστήμασι H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||
9 δὲ πάλιν εἰπεῖν] δ' εἰπεῖν, sed πάλιν ss. al. m. Mb || 10 μέσων] ὑπὸ τῶν μέσων N ὑπατῶν
μέσων cett., sed ὑπάτων del. Va, exp. Wallis | τοῦτο ... μέσων om. Mb || 11 τῆς μέσης καὶ
ss. N | μέσων alt.] μέσον N || 12 ante συνημμ. et ante ὑπατῶν ss. τῶν Va (cf. *infra* 76,
16). || 13 δια- ss. Mb || 14 δὲ pr. al. m. postea inseruit N || 20 παρυπάτη bis Mb ||
24 διάτονος ... 25 -μένων in mg. Va || 28 καὶ] δὲ H Oa Om Pc! Li La | ἐκάστη] ἐκάστη

καὶ ἡγέτεις. ἐπὶ δὲ τὸ βαρύτερον εἰς βυχανισμούς καὶ ἡγίας ἐμπίποντος καταπιέσται· ὃς οὐδαμῶς δηλονότι περαιτέρω ἐφ' ἐκάτερα δι' ἐμμελείας ἀρικνεῖσθαι ἴσχύουσα, ὃν ἄρα γε ψόφων οὐδεὶς καθ' ὃς εἰν ἐπιτήδειος πρὸς πλοκὴν ἐναρμονίου μέλους καθέστηκεν — ὁ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην τεγμένης Πυθαγόρας. ὃς εἰρηται, τὸν ἐφ' ἐκάτερα τόπον αὐτῆς, μέχρις οὗ τῆς δι' ἐμμελείας καὶ 5 ἐνωθῆς ἐπὶ τε τὸ δεύτερον καὶ τὸ βαρύτερον προχωρεῖν δύνετο. πείρα καὶ λόγῳ κατανοήσας τὸν μὲν ἐπὶ τὸ δεύτερον νήπην ὑπερβολαῖςιν ἐκάτεσσεν ἀπὸ τοῦ νέατον ὃς εἰρηται τὸ ἐσχατον· καὶ γὰρ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου δι' ἐμμελείας τοῦ φωνῆς ἐπιτεινομένη ἴσταται· τὸν δὲ ἐπὶ τὸ βαρύτερον προσλαμβάνεται. διότι οὐ μόνον ὁ ἀπὸ αὐτῆς φθόργγος βαρύτατος ὃν πρῶτος εἰς ἐμμέλειαν παραλαμβάνεσθαι 10 δύνεται, ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ὄμοιώς τοῦ φωνῆς δι' ἐμμελείας καὶ 15 ἐνωθῆς ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἀνιεμένη παύεται· τοῦ δέ τοῦ διαλογίου φαστοῦ προσλαμβάνεται, αὕτη καλεῖται. διότι τῶν διομαζομένων τετραχόρδων οὐδεὶς κοινωνεῖ, ἀλλ' ἔξωθεν προσλαμβάνεται διὰ τὴν ἐπὶ μέσην συμφωνίαν. τοικὸν ἐπέγουσα λόγον πρὸς τὴν ὑπάτην τῶν ὑπάτων, ὃν ἔχει τοῦ μέσης πρὸς τὸν παραχμέσην τὴν δὲ 20 δευτέραν ὑπάτην ὑπάτων ἀλλ' ὑπάτην μὲν διότι πρώτη, ἐστὶ τοῦ πρώτου καὶ βαρυτάτου τετραχόρδου τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος, ὑπάτων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλων ὑπάτων τῶν δεύτερων τετραχόρδων αὐτοῦ· 25 30 καὶ γὰρ παντὸς τετραχόρδου καθ' ἐκατὸν νοούμενου τοῦ πρώτη, καὶ βαρυτάτη γορδὴ ὑπάτη καλεῖται· τῆς δὲ πρίτην παρυπάτην ὑπάτων ἀλλὰ παρυπάτην μὲν ὃς ἐξῆς καὶ πλήσιον ἐπὶ τὸ δεύτερον τεταγμένην τῆς ὑπάτης. ὑπάτων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλων παρυπάτων τῶν δεύτερων τετραχόρδων καὶ γὰρ ὁ σπερ παντὸς τετραχόρδου τοῦ πρώτη καὶ βαρυτάτη, αὐτοῦ γορδὴ ὑπάτη, καλεῖται — τὸ γὰρ πρῶτον, ὃς πολλάκις εἰρηται, ὑπατον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐνομάζεται — 40 οὗτοι δέ, καὶ τοῦ δευτέρας αὐτοῦ γορδὴ τὸ δεύτερον τεταγμένη παρυπάτη 25 καλεῖται· τὴν δὲ πετάρτην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιγανὸν διάτονον, γραμματικὴν, ἐναρμόνιον ἀλλ' ὑπερπαρυπάτην μὲν ὃς δεύτερον τῆς παρυπάτης, λιγανὸν δὲ καθ' ὄμωνυμίαν τοῦ πλήσιον τοῦ αὐτῆς δικτύου ἐν ταῖς εἰς δύο τομαῖς τοῦ διὰ τεσσάρων συστήματος· τοῦ, καθόπερ ἐμοὶ γε μάλλον δοκεῖ. λιγανὸς αὕτη καλεῖται διὰ τὴν ὄμοιότητα τῆς διαστάσεως τοῦ εἰρημένου δικτύου. τὸν οὖτος ἐνχρηματικὸν διάσταταν τοῦ ἀντίγειρος· καὶ γὰρ ὁ σπερ τοῦ παντὸς τοῦ λιγανοῦ διάστασις μείζων τῶν ἀλλων ἐστὶ διαστάσεων, ἃς οἱ ὑπόλοιποι δικτύου ἀπ'

·εγομένη H Oa Om | κοκκινούσιμούς] κοκκινούσιμ. Mb κοκκινούσιμ. N || 1 καὶ ἡγέτεις om. La || 3 ἴσχύουσα om. La | ψόφων] ψόφων H Oa Om Mc Am Li ψόφων N — ex -τι- vel v.v. Pa | ἐν- ss. Mb || 4 πυθαγ. ὃς εἰρηται] ὃς εἰρηται π. Mb || 6 ἐπὶ] ἐπει N | δύνετο codd. ἡδυνατο Wallis (ex Oa?) || 7 τὸν] τὴν R Ma Mb || 8 γὰρ om. Mb || 9 τὸν] τοῦ (in mg. τὸν Bodl.) Om | τὸ] τὸν R Va Ma N Pc La || 11 ἀλλὰ καὶ R Va Ma Mb N Pc La Lb καὶ om. codd. || 12 βαρύτερον] βαρύτατον N | posse παύεται spatium circa 5 litt. Va | τοῦ om. Ma, add. al. in. N || 13 καλεῖται] κέκληται Mb || 14 ἐπὶ μέσην alt.] ἐπὶ τὴν μ. R || 16 ὑπάτη] ὑπάτη Mb | πρώτη R Va Ma Mb N Pc La Lb om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ὑπάτη scr.

371 ἀλλήλων διίστανται. *«Οὗτος ή ἀπὸ τῆς νήτης τῆς λιχανοῦ·»* καὶ || πάλιν ὁσπερ ὁ λιχανὸς πρὸς τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς χειρὸς ποτὲ μὲν μεῖζον διάστημα διίστανται τοῦ ἀντίχειρος, ποτὲ δὲ ἔλαττον. οὗτο δὴ δρα καὶ ἡ τρίτη παντὸς τετραχόρδου χορδὴ κατὰ τὰ διάφορα γένη τῆς μελωδίας ποτὲ μὲν μεῖζον διάστημα τῆς νήτης διίσταται, ὅταν καὶ βαρυτέραν δηλονότι ἔχῃ τὴν πάσιν, ποτὲ δὲ ἔλαττον, ὅταν καὶ δέξυτέραν διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον πρὸς τὴν τῶν διαφόρων γενῶν διαίρεσιν καὶ γὰρ αὕτη ἄλλο μὲν 10 διάστημα ἐπέχει κατὰ τὸ διάτονον γένος τοῦ ἡρμοσμένου, ἄλλο δὲ κατὰ τὸ χρωματικὸν καὶ ἔτερον κατὰ τὸ ἐναρμόνιον. ἀλλ’ εἰδέναι χρὴ ὡς ἡ χορδὴ αὕτη ἡ ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανὸς καλουμένη γενικῶς παρανήτη καλεῖται· καὶ γὰρ 15 ὁσπερ παντὸς τετραχόρδου καθ’ αὐτὸν θεωρουμένου ἡ τετάρτη καὶ δέξυτάτη χορδὴ νήτη προσαγορεύεται, οὗτο δὴ καὶ ἡ τρίτη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸ βαρύτερον τεταγμένη εἰκότιας παρανήτη καλεῖται· τὴν δὲ πέμπτην ὑπάτην μέσων· 20 ἀλλ’ ὑπάτην μὲν ὡς πρώτην καὶ αὐτὴν οὕσαν τετραχόρδου, μέσων δὲ διότι τὸ τετράχορδον αὐτό οὕπερ αὕτη ὑπάτη ἐστί μέσον δύο τετραχόρδων κατὰ συναφὴν τέτακται, τοῦ τε ὑπάτων καὶ τοῦ συνημμένων, ὡς εἰρηγται· ὡν τὸ μὲν ὑπάτων βαρύτερον αὐτοῦ ἐστι, τὸ δὲ συνημμένων δέξυτέρον. ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δῆλον καὶ τοῦτο γενήσεται. εἰ δέ τις ἐνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη κοινὴ δύο τετραχόρδων ὑπάρχουσα τοῦ τε τῶν ὑπάτων καὶ τῶν μέσων, οὐ μᾶλλον νήτη τοῦ ὑπάτων, ἀλλ’ ὑπάτη τοῦ μέσων 25 ἐκλήθη, ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν καθ’ ἔκυπτο τὸ τῶν ὑπάτων ἐθεωρεῖτο τετράχορδον, ἀναμφηρίστως ἡ τετάρτη καὶ δέξυτάτη αὐτοῦ χορδὴ νήτη ἐν ἐκκλεῖτο· ἐπεὶ δὲ οὐ καθ’ ἔκυπτο θεωρεῖται, ἀλλὰ κατὰ συναφὴν τοῦ εἰρημένου τετραχόρδου τῶν μέσων, ὅπερ εἰ καὶ δέξυτέρον αὐτοῦ ἐστιν, ἀλλ’ διμως ἔτι τῶν βαρυτέρων ἔχεται τάσεων—καὶ γὰρ ἀμφότερα ταῦτα τῆς βαρυτέρας λύρας ἡτοι τοῦ κατ’ ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματός ἐστι, τὸ δὲ ὄνομα ἡ ὑπάτη ταῖς βαρυτέραις τῶν τάσεων ἀπονενέμηται, καθάπερ 30 40 καὶ ἡ νήτη ταῖς δέξυτέραις— διὰ τοῦτο εἰκότιας οὐ νήτη ὑπάτων, ἀλλ’ ὑπάτη μέσων αὕτη ἐκλήθη· τὴν δε ἔκτην παρυπάτην μέσων ἀλλὰ παρυπάτην μὲν δι’ ἣν εἰρήκαμεν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρυπάτης τῶν ὑπάτων, μέσων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων παρυπατῶν τῶν τε δέξυτέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων· τὴν δὲ ἐβδόμην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιχανὸν μέσων διάτονον, χρωματικὴν, ἐναρμόνιον ἀλλὰ λιχανὸν μὲν δι’ ἡς προειρήκαμεν αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης τοῦ τῶν ὑπάτων τετραχόρδου, μέσων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων λιχανῶν, διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι’ ἡς πάλιν προείπομεν 35

I οὗτως ... λιγχνοῦ: haec verba, quorum brevitas magis locutioni britannicae quam byzantinae convenit, supplevit Wall., sed τοῦ non constanter scr. pro τῆς (cf. v. 2 et 74, 31); malim supplere ... διάστασις μετέζων τῶν ἄλλων ἐστὶ διαστάσεων, ἀς αἱ ὑπόλοιποι χορδαὶ ἀπ' ἄλληλων διίστανται. || 2 ὁ H (et Wallis) ἡ cert. || 3 μετέζων Mb La | δὲ ἔλαττον scr. H Oa Om N | ἄρτα om. Mb N || 4 τρίτη] τρ. ζέτη N | κατέ] κατί Mb | τὰ ss. Pe om. Pb | γένη] μέρη Mb || 5 διίστανται om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | δι - ss. N | ξητη] ξητει Mb N La || 6 τάσιν R Va Ma Mb N Pe La Lb σύστασιν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | δὲ ἔλαττον] δὲ ἔλ. N || 11 αὐτὸ] ἔχωτο N | θεωρουμένου] -μενον N || 13 post καλεῖται spatium c. 11 litt. Va | ὑπέρτην ... 14 περώτην mg. inf. Mc || 14 κατάθη om. Pa || 15 ὑπέρτη om. Oa (et Wallis!) | αὐτὸ ... νην- in me. οὐτῆς || 16

372 αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς λιχανοῦ τῶν ὑπάτων || τὴν δὲ ὄγδόην μέσην· εἰ δέ τις πάλιν κάνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ πετάρη αὕτη καὶ δξυπάτη, χορδὴ τοῦ τῶν μέσων τετραχόρδου οὐ νήτη μέσων, ἀλλὰ μέση καλεῖται, καὶ πάλιν ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ μὲν καθ' ἐαυτὸν μέσην τοῦ τοιοῦτον τεπράχορδον, 5 νήτη ἀν πάντως μέσων αὕτη ἐκαλεῖτο· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βαρυτέραν χορδὴν 10 τοῦ διαζευκτικοῦ καλουμένου τόνου καταλήγει τὴν συνάπτουσαν πρὸς ἀλλήλας τὰς δύο ὄκταχόρδους λύρας, ὡς προείρηται, ταῦτα δ' εἰπεῖν τὰ δύο κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματά, ἀπερ ἀληθῶς συμπληροῦ τὸ τέλειον τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα, ἡ μεσαιτάτη τῶν χορδῶν ἀπασῶν τοῦ τοιοῦτον 15 συστήματος τέτακται, διὰ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως μέση καλεῖται ἀπὸ τῆς τάξεως ἡ μᾶλλον, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, διὰ τοῦτο μέση αὕτη καλεῖται, διότι ὕσπερ ἡ προσλαμβανομένη τὸν πρῶτον καὶ βαρύτατον καὶ ἔσχατον μελωδητὸν 20 τῆς φωνῆς τόπον ἐπέχει καὶ ἡ νήτη τῶν ὑπερβολαίων ὄμοιώς πάλιν τὸν δξύτατον, οὗτοι δὴ καὶ αὕτη τὸν μέσον τῆς φωνῆς τόπον ἐπέχει· καὶ γὰρ διν λόγον ἔχει ἡ 15 νήτη τῶν ὑπερβολαίων πρὸς αὐτήν, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄρα καὶ αὕτη πρὸς τὴν προσλαμβανομένην ἔχει, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειχθήσεται· ἡ δὲ κοινὸς ὅρος τῶν δύο ὄκταχόρδων λυρῶν ἐστιν ἡτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν συστημάτων· καὶ γὰρ τέλος μὲν αὕτη τῆς βαρυτέρας λύρας ἐστίν, ἀρχὴ δὲ τῆς δξυτέρας· 25 ἡ δὲ μία οὖσα τῆς μὲν βαρυτέρας λύρας φθόγγος ἐστίν δξύτατος, τῆς δὲ δξυ- 30 τέρας βαρύτατος· τὴν δὲ ἐννάτην παραμέστην διὰ τὸ ἑξῆς τῆς μέσης ἔχειν τὴν θέσιν καὶ διαζευκτικοῦ τόνου διάστημα· ἐπὶ τὸ δξύτερον ἀπέχειν αὐτῆς· αὕτη δέ ἐστιν ἡ ὑπάτη τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς δξυτέρας ἀρχαιοτρόπου· ἐπταχόρδου λύρας ἡτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν δξυτέρου συστήματος. εἰ δέ τις κάλιν κάνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν 25 αἰτίαν ἡ ἐννάτη αὕτη χορδὴ οὐχ ὑπάτη τῶν διεζευγμένων ἐκλήθη ὡς πρώτη 40 οὖσα τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς δξυτέρας ἀρχαιοτρόπου ἐπταχόρδου λύρας ἡτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον, ὡς εἰρηται, διὰ πασῶν δξυτέρου συστήματος, ἀλλὰ παραμέση, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ καὶ ὑπάτη ἀληθῶς αὕτη τοῦ τῶν διεζευγμένων καλουμένου τετραχόρδου ἐστίν, 30 ἀλλ' ἐπεὶ παρὰ τὴν μέσην ἐπὶ τὸ δξύτερον ἔσχε τὴν θέσιν, ἡ δὲ μέση παντὸς ἡρμοσμένου συμφώνου συστήματος κρείττων τῶν διλλων αὐτοῦ τυγχάνει χορδῶν — πρὸς αὐτήν καὶ γὰρ αὐταὶ ἀρμόζονται καὶ αὐτῆς ἀληθῶς μὴ οὖσης τὸ πᾶν 50 ἀνάρμοστον φαίνεται — διὰ τοῦτο οὐχ ὑπάτη διεζευγμένων ἐκλήθη, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πλησιασμοῦ τῆς μέσης, ὡς ἀπὸ κρείττονός τινος, παραμέση. τὴν δὲ δεκάτην 35 τρίτην διεζευγμένων· εἰ δέ τις πάλιν κάνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος || 373 ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ δεκάτη αὕτη χορδὴ οὐ παρυπάτη, ἀλλὰ τρίτη

I τῶν] τοῦ Va Ma Mb N Pc || I μέσην ex μέσων Li || 2 κάνταῦθα] ἑνταῦθα R Ma Pc || 3 τοῦ corr. ex? R om. Mb τῆς Pc || 4 μέση, al. m. ex? Mb || 5 ἐξυτό] αὐτὸν Mb || 6 δὲ] δὴ Ma Mb || 10 ἡ] ἡ Pa Mb Pb ἡ, Oa ἡ, scr. W | τῶν χορδ. ἀπασ.] ἀπ. τῶν χ. Wallis || 11 τῆς om. N || 13 μελωδητὸν] -δήτην H Pa Om Mc Pb Am Li || 14 ἐπεχει] ἀποτελεῖ Mb. | καὶ . . . 15 ἐπεχει bis scr., sed semel del. R || 16 αὐτὴν] αὐτὸν H Om Mc Am Li || 20 τῆς . . . βαρύτατος al. m. inseruit Pc || 23 ἡ om. N || 29 λέγοντες om. R Ma | εἰ om.

ἐκλήθη, καὶ πάλιν διὰ ποίαν διεζευγμένων. πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες. Οὐτὶ ἐπειδήπερ ἐν τῇ ἀρχαιοτρόπῳ ἐπταχόρδῳ λύρᾳ ἡ χορδὴ αὗτη, τρίτη μὲν ἀπὸ νήτης ἦν, παραμέστη, δὲ ἐκαλεῖτο. Οὐτερον δὲ ἐν τῇ ὄκταχόρδῳ λύρᾳ ακτὰ τὴν τάξιν αὐτῆς τοίτη προστηγορεύθη, διὰ τὴν παρένθεσιν τῆς 10 ὑγδόνης χορδῆς. Τὸν δὲ Πυθαγόρας, ὃς προείρηται, μεταξὺ ταύτης τε καὶ τῆς 5 μέσης παρενέθηκε διὰ τὸν προειρημένον λόγον, εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῇ ὄξυτέρᾳ ὄκταχόρδῳ λύρᾳ τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος τρίτη, εἰκότως καὶ πάλιν τρίτη καὶ οὐ παρυπάτη ἐκλήθη· ἀλλ' οὗτο μὲν πρὸς τὴν πρώτην ἀπαντήσομεν ἀπορίαν· πρὸς δὲ τὴν δευτέραν πάλιν οὕτως ἐπειδήπερ τὸ τῆς ὄξυτέρας 15 ὄκταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὄξυτέρου συστήματος 20 βαρύτερον τετράχορδον πρὸς μὲν τὸ ὄξυτερον αὐτοῦ ἀεὶ συγκρίπται τετράχορδον, πρὸς δὲ τὸ βαρύτερον, ὅπερ τὸ τῆς βαρυτέρας ὄκταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρύτερου συστήματος ὄξυτερόν ἐστι. διέζευκται, διὰ τοις τοῦτο οὐκ ἀπεικότως τὸ τοιοῦτον τετράχορδον διεζευγμένων ἐκλήθη. 25 Καὶ τὸ συναρθῆται τοῖς διάζευξίς ἐστιν, ἀκριβῶς ἐν ὑστέροις ἥρμήσεται· τὴν δὲ 15 ἐνδεκάτην παρανήτην διεζευγμένων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον· ἀλλὰ παρανήτην μὲν. διότι τρίτη ἐστὶ τοῦ τοιούτου τετραχόρδου καὶ ἐξῆς ὑπὸ 30 τὴν νήτην αὐτοῦ τέτακται· καὶ γάρ γενικῶς πάντος τετραχόρδου τὸ ἐξῆς ὑπὸ τὴν νήτην αὐτοῦ τεταγμένη χορδὴ παρανήτη, προστηγορεύεται, ὃς προείρηται· διεζευγμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλλων λιγανῶν τε καὶ παρανήτῶν 20 τῶν τε ὄξυτέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων· διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῶν λιγανῶν τῶν δύο τετραχόρδων τῆς βαρυτέρας λύρας προείπομεν. εἰ δέ τις πάλιν αἰτητοῦ ἀλλήλης τῶν ἄγκων φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὗτη οὐκ ἐκλήθη λιγανός, αὐθίζεται καὶ 40 τὸν παρανήται τῶν προειρημένων δύο τετραχόρδων τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ 25 πασῶν βαρυτέρου συστήματος ὀνομάσθησαν. Καὶ παρανήτη τῷ γενίκῷ ὀνόματι, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες· ἐπειδήπερ τὸ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα ἐκ δυοῖν ὄκταχόρδων λυρῶν ἥτοι ἐκ δυοῖν κατ' ἀντίφωνον, διὰ πασῶν συστημάτων σύγκειται, ὃς προείρηται, βαρυτέρας τε καὶ ὄξυτέρας, ὃν ἐκατέρα πάλιν ἐκ δυοῖν τετραχόρδων σύγκειται καὶ ἐτοῦ τοῦ 30 διεζευκτικοῦ αλουμένου τόνου — ἀλλ' ἡ μὲν βαρυτέρα ἐκ τοῦ ὑπάτων καὶ τοῦ μέσων, ἡ δὲ ὄξυτέρα πάλιν ἐκ τοῦ διεζευγμένων καὶ τοῦ ὑπερβολαίων — ἡ δὲ τρίτη πρὸς τὸ ὄξυτερον πάντος τετραχόρδου χορδὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς παρανήτη, καὶ λιγανὸς διάτονος καὶ χρωματικὴ καὶ ἐναρμόνιος ὀνομάζεται διὰ τοὺς προκατειλεγμένους περὶ αὐτῆς λόγους καὶ ποτὲ μὲν κατ' ὄξυτέρων 35 τάσεων πίπτει, ποτὲ δὲ ακτὰ βαρυτέρων. εἰκότως || πρὸς τὰς τάσεις αὐτῆς καὶ τὰ ὄνόματα αὐτῆς ἀπεδόθησαν καὶ τὸ μὲν λιγανὸς ἀπονενέμηται αὐτῇ ἐν

αἰτίαν N | καὶ om. La || 2 ἡ χορδὴ ... 4 λυρᾳ om. R Ma || 6 μέσης Pb παραμέστης αετ., sed παρα- del. Pa || 7 ὄκταχόρδῳ] τετραχ., sed ὄκτα ss. Mb || 11 βαρύτερον ... 13 συστήματος al. m. in mg. Va | πρὸς ... τετράχ. om. N | τετράχορδον om. R || 12 τὸ pr. R Ma Mb N La Lb τοῦ Va Pc del. Pa τῇ H Om Oa Mc Pb Am Li || 17 παρανήτην] -νήτη Mb | ὑπὸ] ἀπὸ N || 19 τὴν om. Mb. || 23 αἰτητοῦ ... γενόμενος om. Pb ||

τοῖς βαρυτέροις τετραχόρδοις, τὸ δὲ παρανήτη ἐν τοῖς δέκατέροις· τὴν δὲ δωδεκάτην νήτην διεξευγμένων, ἀλλὰ νήτην μὲν ὡς δέκατέραν τοῦ τῶν διεξευγμένων τετραχόρδου τυγχάνουσαν, διεξευγμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων νήτῶν τῶν τε δέκατέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων. εἰ δέ τις 5 οὗ πάλιν κάνταυθι τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσει, διὰ ποίαν αἰτίαν ή χορδὴ αὕτη οὐ μόνον νήτη ἀλλὰ καὶ ὑπάτη τυγχάνουσα — ἀλλὰ νήτη μὲν τοῦ τῶν διεξευγμένων τετραχόρδου, ὑπάτη δὲ τοῦ τῶν ὑπερβολαίων — οὐκ ἐκλήθη ὑπάτη ὑπερβολαίων, ἀλλὰ νήτη διεξευγμένων, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, διτεῖ εἰ καὶ ἡ χορδὴ αὕτη καὶ νήτη καὶ ὑπάτη ἐστί — καὶ γάρ συναπτικὸς δρος ἐστὶν ὃν εἴρηκας δύο τετραχόρδων — ἀλλ' 10 ἐπειδὴ τὸ δέκατον τοῦ βαρυτέρου κρείττον ἐστιν ὡς τὸ ταχύτερον τοῦ βραδυτέρου, διὰ τοῦτο εἰκότως οὐκ ἀπὸ τοῦ χείρονος αὐτῆς ἐκλήθη ὀνόματος, ἀλλ' ἀπό γε τοῦ κρείττονος γῆτοι ἀπὸ τῆς νήτης κρείττων γάρ καὶ ἡ νήτη τῆς ὑπάτης, ἐπεὶ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης φθόγγος κρείττων ἐστὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ὑπάτης, εἴγε ὁ μὲν δέκατος φθόγγος παντὸς τετραχόρδου ὁ ἀπὸ τῆς νήτης ἐστίν, ὁ δὲ βαρύ- 15 τατος ὁ ἀπὸ τῆς ὑπάτης κρείττον δὲ, ὡς εἴρηται, τὸ δέκατον βαρέος· τὴν δὲ τρίτην χορδὴν τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς ἀρχαιοτρόπου ὀκταχόρδου λύρας, ἡ πάραμέστη μὲν ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ τρίτη προσηγόρευται διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον· ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς 20 τρίτης τῶν διεξευγμένων. εἰ δέ τις πάλιν κάνταυθι τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσει, διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη οὐχ ὑπερμέστη καὶ λιγανὸς καλεῖται, καθάπερ ἐκαλεῖτο καὶ πρότερον. ἀλλὰ τρίτη ὑπερβολαίων, πάλιν καὶ 25 ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν ἡ ἀρχαιοτρόπος ἐπτάχορδος λύρα καθ' ἐκυτὴν ἐθεωρεῖτο, μόνη ἣν ἔξ ἀνάγκης ἡ τρίτη τοῦ βαρυτέρου αὐτῆς 30 τετραχόρδου. πάραμέστη δὲ καλουμένη, τρίτη προσηγορεύετο διὰ τὴν παρένθεσιν τῆς ὀγδόνης χορδῆς ἐπεὶ δ' αὕτη πρὸς τὸ βαρύτερον οἰονεὶ ἀπορρίψεισα 35 ἐπέρχεται ὀκταχορδον λύραν καθάπαξ ἐχαντῆ ἀνάλογον ἀπεγένησε κάνταυθεν καὶ δέκατον μέρος τοῦ ἀναφανέντος τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος ἔξ αὐτῆς τε καὶ τῆς ἔξ αὐτῆς οἰον ἀπογεννηθείσης ἐτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἐγένετο, καὶ 40 σχεδὸν ὅπερ τὴν τὸ ἐν τετραχόρδον πρὸς αὐτὴν, τοῦτο καὶ αὕτη πρὸς τὸ τοιοῦτον γεγένηται σύστημα, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἡ τοῦ ἐτέρου αὐτῆς δέκατη τετραχόρδου χορδὴ ἡ ὑπερμέστη καὶ λιγανὸς καλουμένη τρίτη ἐκλήθη, ἐπεὶ 45 καὶ ὅλη αὕτη τῆς ἐτέρας καὶ βαρυτέρας διεξευκται· || τὴν δὲ τεσσαρεσ- 50 καὶ δεκάτην παρανήτην ὑπερβολαίων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρ- 55 θνομ. || 37 αὐτῆς] αὐτῆς N || 1 παρανήτη] -νήτης (?) Mb || 2 δωδεκάτην corr. ex ἐνδεκ. Pa Pc ἐνδεκ. Mb N Pb | τὴν δέκατην νήτην bis scr. N | ἀλλὰ . . . 3 διεξευγμένων om. H || 4 τῶν² om. H | τε] τὸν R Ma || 5 πάλιν om. Pb | τῶν . . . γενόμενος om. Pb | ἀπορήσειε] διαποροίη, sicut antea Pb || 6 ἡ χορδὴ, om. Mb || 7 οὐκ . . . 8 ὑπερβ. om. La || 8 ὑπάτη ὑπερβ. ord. inv. R Ma Pc || 9 εἰ ss. N εἰ καὶ εἰ H || 10 ὃν] ὡς Om | εἴρηκας (scil. ille τις) εἴρηκα Va || 11 τοῦ . . . 12 τοῦτο om. Va || 12 εἰκότως οὐκ ἀπεικότως H Oa Om | χειρονος] χειρωνος Mb || 16 ὁ om. La | κρείττον] -ων Mb | τὸ δέκατον] τοῦ δέκατον]

μόνιον· ἀλλὰ παρανήπη μὲν καὶ οὐ λιγχινὸς αὕτη ἐκλήθη δι' ἣν ἔφθημεν εἰπόντες αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρανήπης τῶν διεζευγμένων. ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς παρανήπης τῶν διεζευγμένων, διάπονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρανήπης τῶν διεζευγμένων καὶ τῶν λιγχινῶν διειλήφαμεν· τὴν δὲ πεντεκαιδεκάτην νήπην 5 ιο ὑπερβολαίων· ἀλλὰ νήπην μὲν ὡς δέξυτάτην οὖσαν τοῦ τετραχόρδου, ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑπολοίπων τετραχόρδων τοῦ τελείου συστήματος. αὗται οὖν εἰσιν ὡς συντόμως εἰπεῖν αἱ αἰτίαι. δι' ᾧς οὖτως ἐκάστη τῶν πεντεκαιδεκα χορδῶν τοῦ ἀμεταβόλου συστήματος προσηγόρευται.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ.

20 Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ τελείῳ τοῦ ἡρμοσμένου συστήματι, ταῦτὸ δ' εἰπεῖν ἐν τῇ ἐν 10 δργάνῳ αἰσθητῇ ἀρμονίᾳ οὐ μόνοι φθόγγοι, ἀλλὰ καὶ διαστήματα καὶ γένη καὶ μεταβολαί καὶ τόνοι θεωροῦνται, ἀναγκαῖον ὡς ἐπίπαν ἐστὶ καὶ περὶ ἐκάστου αὐτῶν βραχέα ἄττα διεξελθεῖν πρότερον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν περὶ φθόγγου· καὶ γὰρ οὗτος ἀρχή ἐστι τῆς τοιαύτης ἀρμονίας, ὡς ἡ μονάς του ἀριθμοῦ, τὸ σημεῖον τῆς γραμμῆς καὶ τὸ νῦν τοῦ χρόνου· ἐπειτα δὲ καὶ περὶ 15 τῶν λοιπῶν αὐθάπερ ἡ τάξις ἐκάστου αὐτῶν ἀπαιτεῖ.

ὅλης Οα | αὗτη om. H Οα || 1 οὐ om. H Πα Οα Om Mc Pb Am Li | αὗτη om. Mb || 5 τὴν δὲ ... 6 τετραχ. om. Mb || 6 τοῦ om. H Πα Οα Om Mc Pb Am Li || 7 τετρ-δων] -δου N -δων ex -δου Πc || 8 οὖν] γ' οὖν La Lb | zι om. H Πα Οα Om Mc Pb Am Li || tit. om. Ma || 10 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ τὲ H Πα Οα Om Mc Pb Am | ἐν δργάνῳ Va ἐν ss. R τὸ om. Ma Mb N Πc La Lb δργάνου H Πα Οα Mc Am Li τοῦ δργάνου

30 'Αλλ' ἐπειδήπερ πάλιν ὁ φθόγγος καὶ πάντα τ' ἄλλα ἐν φωνῆς θεωρεῖται ποιύτητι, ἵνα τῆς κατὰ τόπον κινήσεως διαφοράί εἰσι δύο· καὶ γάρ ἡ μὲν συνεχής ἐστι, ἡ δὲ διαστηματική· ἀναγκαῖον πάλιν προειπεῖν, ποία μὲν συνεχής κίνησις τῆς φωνῆς ἐστι, ποία δὲ διαστηματική· συνεχής μὲν οὖν κίνησις τῆς φωνῆς ἐκείνη ἀν εἴη, ἡ τάς τε ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις συνεχεῖς ποιουμένη οὐδαμοῦ 5 τῇ αισθήσει δοκεῖ ἵστασθαι ἢ μέχρι σιωπῆς· διαστηματική δέ, ἡ ἐναντίως κινεῖται τῇ συνεχεῖ ἥτοι ἡ τάς μὲν ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις ἀφανεῖς ποιεῖται, 40 τὰς δὲ τάσεις φανεράς γε πάντη καὶ ἐνχργεῖς· καὶ ἀπλῶς, ὅταν οὕτω κινήται ἡ φωνὴ ὥστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἵστασθαι τῇ ἀκοῇ, συνεχῆ λέγομεν· ὅταν δὲ στῆναι που δόξασα εἴτα πάλιν διαβαίνειν τινὰ τόπον φανῆ καὶ τοῦτο πιέσασα 10 πάλιν ἐφ' ἐπέρχας τάσεως στῆναι δόξη καὶ τοῦτο ἐναλλάξ ποιεῖν φανομένη συνεχῶς διατελῆ, διαστηματικὴν τὴν τοιαύτην κίνησιν λέγομεν. ἀλλὰ τὴν μὲν συνεχῆ λογικὴν εἴναι φαμεν· διαλεγομένων γάρ ἡμῶν οὕτως ἡ φωνὴ κινεῖται κατὰ 376 τόπον || ἄστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἵστασθαι· κατὰ δὲ τὴν ἐπέρχαν, ἥν δύο μάζαμεν διαστηματικήν, ἐναντίως πέφυκε γίγνεσθαι· ἀλλὰ γάρ ἵστασθαι τε δοκεῖ καὶ πάντες 15 τὸν τοῦτο φαινόμενον ποιεῖν οὐκ ἔτι λέγειν φασίν, ἀλλ' ἀδειν, διόπερ ἐν τῷ διαλέγεσθαι φεύγομεν τὸ ἵσταναι τὴν φωνήν, οὐ μὴ διὰ πάθος ποτὲ εἰς τοιαύτην κίνησιν ἀναγκασθῶμεν ἐλθεῖν. ἐν δὲ τῷ μελῳδεῖν τοῦνταντίον ποιοῦμεν τὸ μὲν γάρ συνεχές φεύγομεν· ὅσῳ γάρ μᾶλλον ἐνάστην τῶν φωνῶν μίαν τε καὶ ἐστη- 20 ιούταν καὶ τὴν αὐτὴν ποιοῦμεν, τοσούτῳ φαίνεται τῇ αἰσθήσει τὸ μέλος ἀκρι- βέστερον. ὅτι μὲν οὖν δύο κινήσεων οὐσῶν κατὰ τόπον τῆς φωνῆς ἡ μὲν συνεχής λογικὴ τίς ἐστιν, ἡ δὲ διαστηματικὴ μελῳδική, σχεδὸν δῆλον ἐν τῶν εἰρημένων γεγένηται. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς περὶ τοῦ ποία μέν ἐστιν ἡ κατὰ τόπον συνεχῆς κίνησις τῆς φωνῆς, ποία δὲ πάλιν ἡ διαστηματικὴ τριῶν τινων ἀληθίῶν ἐπεμνήσθημεν, φαμὲν δὴ ἐπιτάσεως ἀνέσεως τάσεως, ῥητέον ἀν εἴη 25 20 ἐξῆς καὶ τί αὐτῶν ἐστιν ἐκαστον· τούτων καὶ γάρ ὡς δεῖν ἀποδοθέντων καὶ ὁ τοῦ φθόγγου ὄρισμὸς κατάδηλος καθάπαξ γενήσεται. ἐπίτασις, μὲν οὖν ἐστι κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐκ βαρυτέρου τόπου ἐπὶ δέσμωτερον, ἀνεσις δὲ ὄμοιώς κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐξ δέσμωτος τόπου ἐπὶ βαρύτερον· τούτων δ' ἀπο-

-ροῦνται Va | in mg. al. m. περὶ φθόγγων N || 2 in mg. συνεχῆς ἐστι φωνή ἡ λογική Om. || 4 in mg. διαστηματική ἡ μελῳδική Om. || 5 συνεχεῖς] ἀρχαῖς codd. | ποιουμένη] -η ex ? R | οὐδαμοῦ . . . 7 ποιεῖται in mg. N || 6 δοκεῖ] δοκῇ N | δια - κή] -κή ex ? R || 8 γε πάντη καὶ] τε καὶ πάντη R γε κ.π. Ma Pc | ἐνχργεῖς] ἐνεργεῖς N | κινήται corr. ex -εῖται Mb κινεῖται Om Oa -η- supra -ει- scr. La || 9 μηδαμοῦ] -μῶς N | δοκεῖν] δοκεῖ H Oa Om || 40 δόξασα] δοξάσασ Ma Pc | τόπον ex τρόπον Mb || 11 ἐφ'] ἀφ' H Oa Om || 13 συνεχῆ] συνεχῆ H || 16 λέγειν] -ει- ex ? Mb || 19 posse φεύγομεν supplendum est ex Arx. (p. 103, 2 sq. Mc) τὸ δέστανται τὴν φωνὴν ὡς μάλιστα διώκομεν | τῶν φωνῶν corr. ex τὴν φωνὴν N || 20 ποιοῦμεν R Ma Mb N Pc La Lb ποιήσομεν Va H Pa Oa Om Mc Am

τέλεσμαν ὀξύτης καὶ βαρύτης· ἀλλ' ὀξύτης μὲν ἐπιτάσσεως· ὀξύτης γάρ ἐστι· τὸ δὲ ἐπιτάσσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα· βαρύτης δ' ἀνέσεως. βαρύτης γάρ ἐστι τὸ δὲ ἀνέσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα. τάσις δέ ἐστι μονή τις καὶ στάσις τῆς φωνῆς· ταῦτα δ' εἰπεῖν ὀμαλότης θῆται ταῦτα τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς· τότε καὶ γάρ ἡμεῖς λέγομεν ἐστάναι τὴν φωνὴν. ὅταν ἡμῖν ἡ στάσης 5 αὐτὴν ἀποφαίνῃ, μήτε ἐπὶ τὸ ὀξύ μήτε ἐπὶ τὸ βαρύ ὄρμασσαν, ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μένουσαν τάσεως. φαίνεται δὲ τοῦτο ποιεῖν ἐν τῷ μελῳδεῖν ἡ φωνή· κινεῖται μὲν γάρ ἐν τῷ διάστημά τι ποιεῖν. Ισταται δ' ἐν τῷ φθόγγῳ· ἔνθεν τοι καὶ φθόγγοι αἱ τάσεις προσαγορεύονται. ||

377

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΦΕΟΓΓΟΥ.

Διελαχθόντες οὖν περὶ τῶν δύο διαφορῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς 10 φωνῆς, λέγομεν δὴ τῆς τε συνεχοῦς καὶ διαστηματικῆς, ἔτι δὲ ἐπιτάσσεως τε καὶ ἀνέσεως. ὀξύτηπός τε καὶ βαρύτηπος ναὶ μὴν καὶ τάσεως. καθάπερ ὁ συντετμημένος ἀπήντει λόγος. ἔξης καὶ περὶ φθόγγου διαληγόμεθα.

10 Φθόγγος τοίνυν ἐστὶ ψόφος. ψόφος δὲ πάθος ἀέρος πληρούμενου. τὸ πρῶτον καὶ γενικάτατον τῶν ἀκούστων θῆται φθόγγος ἐστὶ φωνῆς πτῶσις ἐμμελής ἐπὶ 15 μίαν τάσιν ήτοι φωνῆς διαστηματικῆς αὔτη, καὶ γάρ ἐπιτάρδεια πρὸς τὸ μέλος καθέστηκε· τὸ δὲ ἐπὶ μίαν τάσιν τῷ ὅρῳ προστέθειται. ἐπειδήπερ τὸ ὅλον μέλος πτῶσίς ἐστιν ἐπὶ πολλὰς τάσεις καὶ τοσαύτας ὅσας ἐν ἔκυτῷ περιέχει κατὰ τὸ σύστημα· ὁ δὲ φθόγγος ἐν τι μέρος ἐλάχιστον ὄν τοῦ μέλους ἔξι ἀνάγκης καὶ 20 τὴν ἐργαζόμενην τάσιν μίαν ἔχει· τοιοῦτον φθόγγος ἐστὶ φωνῆς ἐνχρμόνιος τάσις· ἐνχρμόνιος δὲ λέγεται. ἐπὸν δύνατον καὶ τοῦ ὄξεος ὄξεος ὀξύτερος εὑρεθῆναι καὶ τοῦ βαρέος βαρύτερος καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ μέσος ἐστίν. ὅτις εἰ γέ τινα τοιαύτην φωνὴν, νοήσαιμεν γῆτις ὑπεροιχεῖ πτῶσαν ὀξύτητα, οὐκ ἂν εἴη, ἐνχρμόνιος· οὐδὲ γάρ τὸν τῆς ὑπερμεγέθους βροντῆς ψόφον ἐνχρμόνιον ἔροῦμεν· καὶ μὴν εἰ τις οὕτω βαρύς εἴη φθόγγος ὡς μὴ ἔχειν αὐτοῦ βαρύτερον, οὐκ ἂν 25 οὐδὲ φθόγγος εἴη, τὸ ἐναρμόνιον οὐκ ἔγειν. διὰ τοῦτο οὖν φθόγγος ἐνικεῖ λέγεται

Mb || 2 δι' ἐπιτ. H Om | δ' ἀνέσεως] δὲ ἀν. H Oa Om Lb || 5 καὶ γάρ] καὶ ss. N. γάρ καὶ H Oa Om || 6 αὐτῆν] αὐτή, R H Pa Ma Oa Om Mc Pe Am Li La Lb | ἀποφαίνη] -φαίνεται Mb | ὄρμασσαν in mg. Mb -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -μένουσαν La | 7 μένουσαν] -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -νούστης N | δὲ] δι', H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 μὲν om. Va, ss. Mb | διάστημά τι] διάστημά τις H διαστηματι (!) Pa διαστήματι Om N Pb Am La " ταῦτα τέταρτον om. R Ma, mg Mb (al. m.) N || περὶ φθόγγου in mg. R. Ma Mb, al. m. N || 10 περὶ τῶν R Ma Mb N Pb La Lb περὶ τε τῶν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 11 δὴ] δὲ La Lb | τε om. La | in mg. περὶ φθόγγον H Om | τε alt. om. R Ma Pe Pb Lb || 12 ντι] καὶ Mc Li La || 13 -τετμημένος] -τετμημένος N | λόγος ss. al. m. N | διαληγόμεθα] δια- al. m. ss. Ma || 15 ἐμμελής] -η- ex? Va || 16 φωνῆς δια-αὗται] φωνή, δια-αὗται, codd. | καὶ om. R. || πρὸς μέλος] πρὸς τὸ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | μέλους. corr. ex φι . . . Mb || 18 ὅσας] ὅσ' ἂν La | ἔκυτῷ] αὐτῷ R Ma Pb | κατὰ del. Va || 19 καὶ ss. al. m. N || 20 ἔκυτὸν Va N La Lb -τὴν R Ma Mb Pe -τῆν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 21 ἐπάν] ἐπειδὲν Pa | δέέος] δέέως La || 22. βαρέος] -ρέος in ras. N supra o ss. ω La ||

30 οὐ πᾶντα φανήτι οὐδὲ πάστης φιλογῆς τάσις. ἀλλ' ἡ ἐναρμόνιος οἶνον ὑπάτης. μέστης.
 νήπιος καὶ τῶν λοιπῶν ἡ σαρθρότερον εἰπεῖν φιλόγγονος ἐστὶ μιᾶς χοροθῆς ποία
 ταῦτα ἀπέγραψε, φιλόγγονος δέ εἰσι τῇ μὲν φύσει ἀπειροι, αὐθίστι καὶ ὁ τόπος τῆς
 φιλογῆς συνεγγῆτις ὃν ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς δρους ἀπείρους ἔχει, ἐν οἷς ἀν αὗτη
 δύναται πάντας μονάς καὶ στάσεις ποιεῖσθαι τῇ δὲ δυνάμει. ταύτη δὲ εἰπεῖν
 τῇ ἐν ὀργάνῳ ἐκφωνήσει καὶ τάξει καθ' ἔκαστον γένος κατὰ τὸν Πτολεμαῖον
 πεντεκαίδεκα οἱ προκατειλεγμένοι.

40 Τούτων οὖν τῶν πεντεκαίδεκα φιλόγγων οἱ μὲν εἰσιν ἐστῶτες. οἱ δὲ κινούμενοι·
 καὶ ἐστῶτες μὲν εἰσιν ὅσοι ἐν ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς οὐ μεταπίπτουσιν.
ἀλλὰ μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως, αινούμενοι δὲ ὅσοι τούγκαντίον πεπόνθασιν ἐν 10
 γάρ ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς μεταβάλλουσι καὶ οὐ μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως.
 εἰσὶν οὖν οἱ μὲν ἐστῶτες ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ ψυστήματι κατὰ τὴν τῶν δύο τόνων
 τοῦτο τοῦτο μετερμόνιον καὶ ὑποδιάριον συναφῆν ἐπτὰ οἵδε προσλαμβανομένη,
 378 ὑπάτη, ὑπάτων, ὑπάτη, μέσων, μέση, || παραμέση, νήπιη διεξευγμένων καὶ νήπιη
 ὑπερβολαίων οὗτοι καὶ γάρ οἱ δύο τόνοι εἰσὶν οἱ κατὰ συναφῆν τὸ τοιοῦτον 15
 συμπληρωμάτες σύστημα, ὡς ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμεθα. τῶν δὲ ἐστῶτων
 οἱ μέν εἰσι βαρύπυκνοι, οἱ δὲ ὄπυκνοι οὗτοι καὶ ὑπαποειδεῖς ακλοῦνται διὰ τὸ
 μὴ δέχεσθαι ποικίλας τάσεις. βαρύπυκνοι μὲν οὖν εἰσι πέσσαρες οἵδες ὑπάτη,
 ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, παραμέση, νήπιη διεξευγμένων· ἄπυκνοι δὲ τρεῖς καὶ
 10 περίγοντες τὰ τέλεια συστήματα· προσλαμβανομένη, μέση, νήπιη τῶν ὑπερ- 20
 βολαίων. τῶν δὲ κινούμενων πάλιν καὶ ποτὲ μὲν ἐλάττω, ποτὲ δὲ μείζω δηλούν-
 των διαστήματα κατὰ τὰς ποιεῖς τῶν πετραχόρδων διαιρέσεις οἱ μέν εἰσι
 μεσόπυκνοι, οἱ δὲ ὄξυπυκνοι, οἱ δὲ διάτονοι, μεσόπυκνοι μὲν οὖν εἰσὶ καὶ παρ-
 υπαποειδεῖς ακλούμενοι τέσσαρες· παρυπάτη, ὑπάτων, παρυπάτη μέσων, τρίτη,
 διεξευγμένων, τρίτη ὑπερβολαίων· ὄξυπυκνοι δὲ οἱ καὶ λιγκανοειδεῖς ακλούμενοι 25
 τέσσαρες· λιγκανὸς ὑπάτων, λιγκανὸς μέσων, παρανήπιη διεξευγμένων, παρανήπιη
 20 ὑπερβολαίων. τί δέ ἐστι πυκνὸν καὶ τί ὄπυκνον, ἐν τοῖς ἔπειτα λεγούσεται.
 'Αλλ' ἐπειδὴ περὶ φιλόγγου εἰρήκαμεν. ὁ δὲ φιλόγγος ψόφος τις κατ' ἐνέρ-
 γειάν ἐστιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ πόσα δεῖ συνεῖναι εἰς τὴν τοῦ κατ' ἐνέργειαν
 ψόφου γένεσιν. εἰδέναι οὖν γρή, ὡς, εἰπερ μέλλει γενήσεσθαι κατ' ἐνέργειαν 30
 ψόφος, ταῦτα τὰ τέπταρα ἐξ ἀνάγκης συνυπάρχειν δεῖ· τὸ πλῆρον, τὸ πληρ-
 τόμενον, τὸ δεκτόμενον τὴν ἐκ τῆς πληρῆς ἐνέργειαν ἔστοι τὸ διαφανές, δὲ καὶ

Mb αὐτοῦ celi. (αὐτὸ ? H) || 2 ποία τις ἀπηγγ. ποία τις Mb || 4 καὶ τοὺς δρ. ἀπ.
 ξεῖτι] ἀπ. ξεῖτι κ.τ. δρ. R Ma Pc. || 6 τάξεις] τάσει R | τὸν Πτολ.] τὸν ss. N, om. Va H
 Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 9 οὐ ss. N | in mg γένη, τρίτη: διάτονον χρωματικήν ἐναρμό-
 νιον. Om || 10 κινούμενοι . . . 11 τάσεως in mg. N || 13 καὶ ὑποδ.] καὶ τοῦ ὑποδ. Oa Li La |
 14 ὑπάτη, pr. al. m. in mg. N || 15 κατὰ συν.] κατὰ τὴν σ. R | δέστωτων] δὲ ἐστ. R Ma
 Mb N La || 21 καὶ in mg. N | δὲ ss. al. m. N || 22 διαιρέσεις] συνέσεις A.Q. || 23 οἱ
 δὲ διάτονοι codd. omnes pr. Pa Pb exp. W. | καὶ π.] οἱ καὶ π. Ma Mb N La Lb || 27 πὲ
 pr. ss. Pc || 28 κατ' ἐνεργ. ἐστιν] ἐστι κατ' ἐνεργ. Pb κατ' ἐνεργ. γινόμενος Mb || 29 πόσα]

30 διηγέεις καλεῖται. καὶ τὴν κίνησιν τοῦ πλήρετοντος ταχεῖαν καὶ σφιδροτάτην.
ίνα νικῆ ἥτοι προκαταλαμβάνῃ, τὴν θρύψιν εἴπουν διάγυσιν τοῦ δεκαμένου τὴν
ἐκ τῆς πληγῆς ἐνέργειαν ἥτοι τοῦ διηγοῦντος εἰ γάρ τὰ λοιπὰ πάντα πάρεστι,
μόνη δὲ ἡ τοῦ πλήρετοντος κίνησις οὐκ ὑπέργει ταχεῖα καὶ σφιδροτάτη ὥστε
προκαταλαμβάνειν δύνασθαι τὴν τοῦ διηγοῦντος θρύψιν, οὐ πέρικεν ἀποτελεῖσθαι 5
ψόφος.

’Αλλ’ ἐπειδήπερ εἰρήκαμεν, πόσα δὴ καὶ τίνα ἐστὶ τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν
τοῦ αὐτοῦ ἐνέργειαν ψόφου γένεσιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τὸ εἰδος ἥτοι τὸν λόγον
40 αὐτοῦ ποιός ἐστιν καὶ γάρ οὕτε τοὺς πληρῖταινάς αὐτὸν εἰντι τράσκοντας ἀπο-
δέχομαι οὕτε τοὺς αέρα πεπληγμένον οὕτε μὴν τοὺς πάθος. χρή, τοίνυν εἰδέναι, 10
ὅτι οὐχ ὑπερεργή ἡ τοῦ φυτεύοντος παρουσία ἐν τῷ διαφανεῖ καὶ ἡ τοῦ γράμματος
ἐν τῷ ἐνεργείᾳ διαφανεῖ εὐθὺς ἐνεργεῖ τὸ γενησόμενον δραπόν. οὕτω καὶ ἡ
τοῦ στερεοῦ μένη παρουσία ἐν τῷ διηγεῖται τὸν ἥγου ἐνεργεῖ, ἀλλὰ πλήρετον ἐνεργεῖ,
τουτέστι πάθος ἐμποιοῦν. πάθος γάρ ἡ πληγή ὁ δὲ ἥγος οὐ πάθος, ἀλλ’ ἐνέρ-15
γεια τῶν πληράκων ἀπολύτως τῷ διηγεῖται τῷ πάθει παροῦσα. διὸ προη-
γεῖται τὸ πάθος τοῦ ἥγου καὶ ὅλος μὲν ὁ ἄλλος πέπονθεν, ἐφ’ ὅσον καὶ ἡ ἐνέργεια
379 τοῦ πλήρετοντος διαπείνει, ὁ καὶ μείνας εἰς τε || καὶ συνεχῆς καὶ ἔθρυππος ἀλλ’
οὐ καθ’ ὅλον ἔχαπόν προγραμμένως, κατὰ δὲ τὸ πρὸς τῷ στερεῷ αὐτοῦ μόριον,
τοῖς δὲ λοιποῖς οἷον συμπάσσων καὶ συνειδοποιούμενος μᾶλλον μὲν καὶ πρό-
τερον τοῖς προσεγέσι τοῦ πρωτοπάθος αὐτοῦ μορίου, ἥγον δὲ καὶ ὕστερον 20
τοῖς ἀπωτέρῳ. κατὰ γάρ τὰ μέτρα τῆς πάθης καὶ τὸ σφόδρον καὶ ἡ ταχυτής
καὶ τὰ ἐναντία τούτοις δρᾶται. οὐχὶ οὖν πλήρεται ἡ σγραμματίζεται τὰ δεύ-25
τερά μόρια ὑπὸ τῶν προτέρων. ἀλλὰ συμπάσσει καὶ συνειδοποιεῖται ὑπὸ τοῦ
·εἴς ἀργῆς πληράκων τε καὶ ἐνεργήσαντος διὰ τὸ μεριστὸν τῶν πασχόντων,
σωμάτων ὅντων, μεριστῶς τῆς πάθης διαδιδομένης καὶ τῶν προτέρων οὐ πληγη-30
τόντων τὰ ἐρεζῆς. ἀλλὰ ματαριθμάζόντων πρὸς αὐτὰ τὴν πληγήν. καὶ τῷ παθόνται
τὴν πληγήν ξέρει ὅλως ἀπολύτως ἡ ἥγητική πάρεστιν ἐνέργεια. οὐ γάρ ἐν ἄλλως
ὅλη ἐκασταχοῦ ἡ αὐτὴ ὑπῆρχεν ἐφ’ ὅσον διακνεῖται ἡ ἥγος. διακνεῖται δὲ ἐφ’
ὅσον ἀέρα καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πληγῆς μεταβολήτεται πάθος, ἔθρυππον καὶ συνεχῆς
καὶ ἔνα διαμένοντα. φανερὸν οὖν ἔρχεται τὸν εἰργμένων ἥδη γεγένηται, ὅτι ὁ 35
ἥγος οὕτε πληράκις ἀέρος ἐστὶν οὔτ’ ἄλλο πεπληγμένος οὕτε πάθος, ἀλλ’ ἐνέργεια
τῶν πληράκων ἀπολύτως τῷ διηγεῖται τῷ πάθει παροῦσα, ὡς ἔφημεν.

Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 2 προσ- La | -λαμβάνη] -θάνει. H Oa Om La -νη ex
-νει Li -λαμβανομένη, Mb || 5 ἀποτελεῖσθαι] διηγεῖσθαι Mb || 6 ψόφος ex φθόγγος vel -ον
Pa Pb || 7 ἡ om. Pa Mb | 8 τοῦ om. Mb | 9 αὐτοῦ om. N | ποιέεις N ||-
10 πάθος] πάθοις H (Mb?) || 11 καὶ . . . 12 διαχνεῖ om. H, in mg. (al. m?) Pc || 15 πληράκω-
των] -οντων N πλαξάντων H || 16 τοῦ ἥγου om. Simpl. | δίλος] ὅλως La | μὲν] μὴν Lb ||
17 τοῦ πλήρετοντος om. Simpl. | ὁ] δ N. | εἰς τε καὶ συνεχῆς καὶ ἔθρυππος] εἰς . . . -χεις
καὶ ἔθρυππα H Oa. || 18 προγραμμένως] -μένης Mc Li | αὐτοῦ] ἔχαπόν Simpl. || 19 καὶ
συνειδοποιούμενος om. Simpl. || 20 αὐτοῦ: item | ὑστερίζουσι Simpl. || 21 post
ἀπωτέρῳ Simpl. habet διὸ καὶ μᾶλλον καὶ διπλῶς οἱ ἐγράφεις ἀκούουσι τὸν ἀπωτέρῳ |
μέτρα] μέρη, Pa || 21 post ταχ. perperam suppl. καὶ βραδυτής Wall. || 22 τούτοις om. Simpl. ||
24 ἐξ ἀργῆς] ἐξαργῆς R Pa Ma Pc || 26 ἐξεῖδης in mg. ex ἐξ ἀργῆς Mb ἐφ’ ἐξῆς La ||

Ἐπι δ' ἀναγκαῖον εἰδέναι, δτι ὁ ἀφ' ἐκάστης γορδῆς ἐξηγούμενος φθόγγος
 τῇ ἀληθείᾳ οὐκ εἰς ἐστιν ὡς τῇ αἰσθήσει δοκεῖ, ἀλλὰ πλείους καὶ συνεχεῖς
 30 οἵτινες ἄρα διὰ τὴν ἔχυτῶν συνέχειαν ἐνὸς θήκου ποιοῦνται φαντασίαν παρεκ-
 τεινομένου ἐπὶ ποσόν τινα γρόνον, ὡς αὐτίκα εἰσόμεθα. ἐπεὶ γάρ ή γορδὴ διὰ
 πλήκτρου ἢ δακτύλου πληγεῖσα καὶ τοῦ οἰκείου τόπου μεταστᾶσα, εἰτ' ἀρεθεῖσα σ
 φέρεσθαι πολλὰς καὶ συνεχεῖς ἀνακάμψεις τε καὶ προσκρούσεις πρὸς τὸν πέριξ
 ἀέρα ποιεῖται. ἔως οὖν πάλιν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ σταύτης ἀκράδηντος, καθ' ἐκάστην
 δὲ αὐτῆς ἀνάκαμψίν τε καὶ πρόσκρουσιν τοῦ ἀέρος πληγῶμένου ὑπ' αὐτῆς
 θήκος τις προσπίπτει τῇ ἀκοῇ ἀπας δὲ θήκος ἐν πληγῇ, πληγὴ δ' οὐκ ἐν χρόνῳ
 40 πᾶσα, ἀλλ' ἐν ὅρῳ γρόνου. ἀνὰ μέσον ἄρα τῶν κατὰ τοὺς φθόγγους πληγῶν
 σιωπαί τινες γίγνονται. οἷς οἱ φθόγγοι ἀπ' ἀλλήλων πεφύκασι διακρίνεσθαι·
 καὶ γάρ πᾶσα σιωπὴ ἐν γρόνῳ. ἀλλ' ἐπειδήπερ ή ἀκοή τῶν μὲν σιγῶν οὐκ
 αἰσθάνεται διὰ τὸ μὴ εἶναι ταύτης κινητικάς. ἀλλὰ καὶ ἄμφα τὰ διαστήματα,
 ἐφ' ἀ δηλονότι ή γορδὴ φερομένη ὡς τὸν ἔχυτης τόπον ἐπισχεῖν καὶ αὐθίς
 ἐπειγομένη καταστῆναι τὸν ἀέρα πληγῆτει, μικρὰ πάλιν ὄντα καὶ ἀκατάληπτα
 50 τυγχάνειν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πολιτοὶ καὶ συνεχεῖς φθόγγοι ἐνὸς φθόγγου φαν-
 τασίαν ταῖς ἀκοαῖς διὰ τὴν ἔχυτῶν ποιοῦνται συνέχειαν.

Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τούτοις καὶ πάλιν εἰδέναι, δτι τῶν φθόγγων οἱ μὲν
 καλοῦνται ἰσοτόνοι, οἱ δε ἀνισότονοι καὶ ἰσότονοι μὲν καλοῦνται οἱ τὴν τάσιν ||
 380 ἀπαράλλακτον ἔχοντες, ἀνισότονοι δὲ τούναντίον οἱ κατὰ τὴν τάσιν παραλ- 20
 λάκτοντες ἀλλ' οἱ μὲν ἰσότονοι, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν ἀπαράλλακτοι καὶ παν-
 τελῶς κατὰ πάντα ἀδιάφοροί εἰσι, τομὴν ἐξ ἀνάγκης οὐδαμῶς ἐπιδέχονται·
 οἱ δὲ ἀνισότονοι πάλιν, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν παραλλάκτοντές εἰσι καὶ διάφοροι,
 ἐξ ἀνάγκης καὶ διάρεσιν ἐπιδέχονται. καὶ γάρ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ συνεχεῖς,
 οἱ δὲ διωρισμένοι ἀλλ' οἱ μὲν συνεχεῖς καὶ ἀνισότονοι, ἐπειδήπερ τοὺς τόπους 25
 10 τῶν ἐφ' ἐκάπερα μεταβάσεων ὡς συνηγοῦντες ἐπι κινουμέναις ταῖς ἔχυτῶν
 ἐπατάσσεσί τε καὶ ἀνέσεσιν ἀνεπιδήλους ἔχουσιν, ἀθετοί εἰσι πάντη πρὸς τὴν
 τοῦ θρημασμένου παράληγύην· οἱ δὲ διωρισμένοι, οἱ καὶ κυρίως φθόγγοι προσχ-
 γορεύονται, ἐπειδήπερ ἐκδήλους τοὺς τόπους τῶν ἔχυτῶν μεταβάσεων ἔχουσι
 — καὶ γάρ φθόγγος ἐστὶν ὁ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπέχων τάσιν — τούναντίον 30

συνεχεῖς Mc Li La | ἔφημεν non mutavi; cf. L.S.J. s.v. || 2 κατὰ καὶ πλ. H Pa Oa Om
 Mc Pb Am Li || 4 ἐπὶ ... ἐπει in mg. H | ἐπει Va Ma Mb N La Lb ἐπειδή H Pa Oa
 Om Mc Pc (Pb?) Am Li -δή, ss. R || 5 τόπου μεταστᾶσα al. m. in mg. Mb || 7 οὐ om.
 H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 αὐτῆς' ex ἀκο(υ)δή, H Pc || 10 μέσον] μέσων Va Pa Pb
 μέσην Mb | κατὰ τοὺς φθ.] κατὰ φθ. Oa (et Wallis) || 13 μὴ om. Pa | τὰ διαστήματα ss.
 Mb || καὶ om. R || 14 τόπον al. m. ss. Mb || 15 καταστῆναι] ἀκταστῆναι Pb, sed
 (in mg.) sc̄. καὶ (?) στῆναι ut ceteri omnes | μικρά] καὶ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
 ἀκταί.] κατὰ.. La || 16 τυγχάνειν] τυγχάνει H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 17 ποιοῦνται]
 -οῦνται H Oa Om Mc Am Li || 19 ἀνισοτ.] ἀφισοτ. Mb | ισότονοι pr. ... καλοῦνται
 mg. Mc || 20 ἀ(παράλ.)] ἀ in ras. Mb | παραλλ... 21 ἀπαραλ. in mg. N || 23 τὴν om.

εύθετοι καθιεστήκασιν. ἐπεὶ δὲ ὁ φιλόγος αὐτὸς μὲν καὶ ἔχοντος οὐδὲποτε
 20 φιλορεῖται ἐν λόγῳ — ἐν δυοῖν γὰρ ὁ λόγος πάντως ἡτοι τῶν πρὸς τι καὶ ἐν
 σχέσει τῇ, πρὸς ἀλλήλᾳ τινιν θεωρούμενος — ἔχων δὲ πρὸς ἄλλον σχέσιν τῇ πρὸς
 ισότονον αὐτῷ τῇ, πρὸς ἀνισότονον ἔξει, εἴ μὲν οὖν ισότονοι εἰσιν. ἐν πάντοτε
 πάντως θεωρηθήσονται· εἰ δὲ ἀνισότονοι, τοῖς τονάκισιν καὶ τοιαύτην γίνεται
 εὐφοροι πρὸς αἰσθησιν γίνονται τῇ τούναντίον. ἀλλ' εἰ μὲν οὖν μὴ συναπτούντο
 ἀλλήλοις, ἐκμετήγετος τοιαύτην γίνεται σχέσις καὶ αὐτοὶ ἐκμελεῖς οἱ φιλόγοι· εἰ δὲ
 30 συναπτούντο πιστοί, ἐμμελεῖς εἰσὶ γὰρ ἐμμελεῖς ὅσοι συναπτόμενοι πρὸς ἀλλήλους
 λήγουνται εὐφοροι πρὸς ἀκοήν τυγχάνουσιν. ἐκμελεῖς δὲ ὅσοι μὴ οὕτως ἔχουσι.
 τῶν οὖν συναπτομένων ἀλλήλοις καὶ πρὸς ἀκοήν ὄντων εὐφόρων τοιαύτην τις 10
 διαρροεῖ τυγχάνει οἱ μὲν γὰρ οὕτως συντίθενται καὶ συναπτούνται πρὸς ἀλλήλους
 ωστε εὐφόρους αἴτοις εἶναι μόνον πρὸς ἀντίτητάν. οἱ δὲ οὕτως ὡς μὴ μόνον
 εὐφόρους εἶναι. ἀλλ' γάρ, καὶ ὄμοισιν ἔχοντον αἰσθησιν ἀπεργάτεςθειαί. οἱ δὲ εἰς
 τοσοῦτον ὡς καὶ ἐνδειποιεῖν ταῖς ἀκοαῖς τὴν ἀντίτητάν καίπερ ὄντας ἀνισοτό-
 νους. ακλοῦνται τοίνυν οἱ μὲν εὐφοροι μόνον ταῖς ἀκοαῖς ἐμμελεῖς. οἱ δὲ ὄμοιότεροι 15
 40 τοις γάρ, μετέχοντες σύμφωνοι, οἱ δὲ ἐνότιτοις ὄμόρφωνοι εἰτούν ἀντίστων. εἰ τις
 μὲν οὖν ἐστιν ὄμόρφωνος, ἐκεῖνος πάντως καὶ σύμφωνός ἐστι καὶ ἐμμελεῖς· εἰ τις
 δὲ σύμφωνος καὶ ἐμμελεῖς, οὐ πάντως δὲ καὶ ὄμόρφωνος. ὁ δὲ ἐμμελεῖς οὗτος
 σύμφωνος πάντως οὕτε ὄμόρφωνος. καὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον οἱ μὲν ἐκμελεῖς
 ἐκβέβληγονται τῆς διαιρέσεως ταύτης· οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως εἰσὶ καὶ ἐκμε- 20
 λεῖς. εἰ καὶ ἡμας ἀρουρούμένων τῇ τοῦ μέλους ἴδιότητες θαπέρους γίγνεται· οἱ γάρ
 50 ἐμμελεῖς μόνον ὄντες οὕτε σύμφωνοι οὕτε ὄμόρφωνοι. ὑπάρχουντες διάφωνοι
 μέν εἰσιν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐκμελεῖς. ἐστωσαν οὖν οἱ μὲν ἐκμελεῖς πάντως καὶ
 διάφωνοι. οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως καὶ ἐκμελεῖς. ||

381 Τῶν δὲ ἀνισοτόνων καὶ ἐμμελῶν φιλόγων οἱ μέν εἰσιν ὀξεῖς. οἱ δὲ βαρεῖς, 25
 οἱ δὲ μέσοις ἀλλ' ὀξεῖς μὲν οἱ τῶν νητῶν. βαρεῖς δὲ οἱ τῶν ὑπάτων. μέσοις δὲ

3 σχέσει] σχέσιν Oa Om Lb | ἄλλον] ἄλλην, sed o ss. La | 4 ισοτονον ... πρὸς om.
 H | ει] oī Mb | οὖν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 5 ει] oī ex ει Mb. || 6 ει μὲν
 οὖν μὴ, Va Ma Mb N Pc La Lb ει μὲν μὴ, R Pa Mc Pb Am Li ει μὲν H Om Oa ει μὴ,
 Wallis || 9 τυγχάνουσιν] ἔχουσιν, sed del. et in mg. al. m. scr. τυγχ. Mb || 11 συντίθενται]
 -v- alt. ss. Mc -τιθεται N || 9 inter ἐξ et μελεῖς spatium c. 3 litt. N || 12 μόνον pr. om. La μόνη
 N | μόνον alt.) μόνων, sed ss. o La || 13 ο μοίων ex ο μίων Mb | ἔχοντον] τύπον Va N ||
 16 μετέχοντες] συνεχοντες N || 17 καὶ om. N | σύμφωνος pr.] ἀσύμφ. N || 20 πάντως]
 πάντες H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (La?) | ἐκμ. Va H Pa Mb Oa Om Mc Pb Am Li Lb

οἱ τῶν μεταξέων. εἰσὶ δὲ τούτων διαφοραὶ πλείους πρῶτη μὲν ἡ κατὰ τάσιν, δεύτην καὶ βαρύτην δευτέρα δὲ ἡ κατὰ διαστήματος μετογήν. ὅταν δὲ μὲν ἐνι κοινωνῶν, ὁ δὲ πλείον θεωρῆται τρίτη δὲ ἡ κατὰ συστήματος. ὅταν δὲ μὲν ἐνός, ὁ δὲ δυοῖν μετέχη, συστημάτων πεπάτη, δὲ ἡ κατὰ τὸν τῆς φωνῆς 10 τόπον πέμπτη, δὲ ἡ κατὰ τὸ θῆρος ἔπερα γάρ τοι τοῖς δέκατέροις καὶ ἔπερα τοῖς βαρυτέροις ἐπιτρέχει, καὶ ἔπερα μὲν παρυπατοειδέσιν ἔπερα δὲ λιγανοειδέσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν φθόγγων ἀπόγρη ταῦτα. περὶ δὲ διαστήματος ἐξῆς λεκτέον· καὶ γάρ φύσει μετὰ τὸν φθόγγον τὸ διάστημα τέτακται.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ.

Τὸ διάστημα τοίνυν διχῶς λέγεται. κοινῶς καὶ ἴδιως καὶ κοινῶς μὲν πᾶν 20 μέγεθος τὸ ὑπό τινων περάτων ὄριζόμενον, ἴδιως δὲ τὸ κατὰ μουσικὴν, ὅπερ 10 οὕτως ὄριζεται· διάστημά ἐστι μέγεθος φωνῆς ὑπὸ δυοῖν φθόγγων περιγεγραμμένον· ἡ διάστημά ἐστι τὸ περιεγόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων τῇ τάσει τῆς δέκατης καὶ βαρύτηπι, ἡ δόδις ποιὰ ἀπὸ βαρύτητος εἰς δέκατην ἡ ἀνάπτιλιν, ἡ διάστημά ἐστι τὸ ὑπὸ δύο φθόγγων ὀρθομένον μὴ τὴν αὐτὴν ἐχόντων τάσιν· τῆς διαφοράς τις τάσεων καὶ τόπος δεκτικὸς φθόγγων δέκατέρων μὲν 15 30 τῆς βαρυτέρας τῶν ὄριζουσῶν τὸ διάστημα τάσεων, βαρυτέρων δὲ τῆς δέκατέρας· διαφορὰ δέ ἐστι τάσεων τὸ μᾶλλον καὶ τίττον τετάσθιται· ἡ διάστημά ἐστι δυοῖν φθόγγων ἡ πρὸς ἀλλήλους ποιὰ σχέσις.

Τῶν δὲ διαστημάτων διαφοραὶ εἰσὶ πέντε· πρώτη, μέν, καθ' ἣν μεγέθει ἀλληλήλων διάφέρει. δευτέρα δέ, καθ' ἣν τὰ σύμφωνα τῶν διαφώνων, τρίτη δὲ, 20 καθ' ἣν τὰ σύνθετα τῶν δισυνθέτων, πετάστη, δὲ ἡ κατὰ γένος, πέμπτη δὲ καθ' ἣν διαφέρει τὰ ἄγνα τῶν ἀλόγων.

40 'Η μὲν οὖν κατὰ μέγεθός ἐστι, καθ' ἣν ἡ μέν ἐστι μείζονα τῶν διαστημάτων, ἡ δὲ ἐλάττονα οἷον διεσις, ἡμιτόνιον, τόνος. τριημιτόνιον, δίτονον, διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν, διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, διὰ πασῶν καὶ διὰ πεντε, 25 διες διὰ πασῶν.

'Η δὲ κατὰ σύμφωνον καὶ διάφωνον, καθ' ἣν ἡ μέν ἐστι τῶν διαστημάτων 382 σύμφωνα, ἡ δὲ διάφωνα· || σύμφωνα δὲ τὰ τε ἀντίστοιχα καὶ οὖμενα οἷον τὸ

τετωσαν ... 24 ἐκμ. om. La Lb || 1 τάσιν] τάξιν Va τίσιν N τὴν τάσιν Mb || 2 δευτέρα] -τερος N | μετογήν] μετογή N | δὲ om. Mc || 3 θεωρῆται] -ρεῖται Mb Oa N | δὲ ἡ, supplevi, om. codd. | συστήματος] διαστ. Pa || 4 μετέχη] -εχει H Oa Om Mc N Pc Pb Am Li La | δὲ scr. Wall., om. codd. (pr. Oa?) || 5 δὲ om. Pa Mb | τίθος] εἰδεις H εἰθος Am εἰδος Oa || 15 in mg. περὶ διαστήματος H Om || titulum om. Mb N | 9 καὶ² om. R Ma Pc Pb | 10 sq. τὸ κατὰ μουσικὴν] κατὰ τὸ μ. H Oa κατὰ τὴν μ. coni. Wall. || 13 ἀπὸ ex ἐπὶ R | ἡ om. R || 17 δὲ om. Mc | τὸ om. N | καὶ ss. Pc. || 19 μεγέθει] μεγέθεσι Om | in mg. πόσαι τῶν διαστημάτων διαφέραι Om || 20 τὰ ss. Pa || 21 δὲ¹ om. Mb | γένος] τὸ γένος Mb || 22 ἀλόγων] ἀλόγων Mb || 23 ἡ] ἡ Pa Oa Om Mc Pb Am Li | κατὰ μ.] κατὰ τὸ μ. Mb | μεγέθος al. m. ex -θοῦς H | διαστημάτων] διαφωνῶν R Ma || 24 διτονον] διτονον Pc || 27 ἡ] ἡ H Pa Om Mc Pb Am Li || 28 δὲ διαφ.]

διέκ πασῶν καὶ τὸ διέκ διέκ πασῶν, καὶ τὰ παράθινα οἶον τὸ διέκ πέντε καὶ τὸ διέκ πασῶν καὶ διέκ πέντε, καὶ τὰ μόνως τῷ γενικῷ ὄνόματι σύμφωνα προσαγορευόμενα οἶον τὸ διέκ τεσσάρων καὶ τὸ διέκ πασῶν καὶ διέκ τεσσάρων. τὰ τε γάρ ἀντίφωνα σύμφωνά ἐστιν, ἐπειδὴν τὸ ἀντικείμενον τῇ ὁξύτητι βάρος συμφωνῇ ὄμοιως καὶ τὰ παράθινα. ἐπειδὴν μήτε ὄμότονον φιέγ- 5

10 γγῆς φθόγγος φθόγγῳ μήτε διέφωνον, ἀλλὰ παρά τι γνώριμον τῷ λόγῳ διάστημα. διεφέρει δ' ἀλλήλων τό τε ἀντίφωνον καὶ παράθινον τῷ τὸ μὲν παράθινον ἀνισογρόνως συμφωνεῖν, ἡπίως τε καὶ εὐρύθμιως διαδεχομένων ἀλλήλους τῶν φθόγγων ἀναλογίαις τε καὶ λόγοις καθ' ὄμοιότητα, τὸ δὲ ἀντίφωνον ἴσογρόνως, τοῦ δέξιος τῷ βαρεῖ κατὰ ταῦτὸ συμφωνοῦντος οἶον 10 τοῦ διγδόνου τῷ πρώτῳ, τοῦ ἐννέτου τῷ δευτέρῳ, τοῦ δωδεκάτου τῷ πέμπτῳ καὶ τοῦ πεντεκαὶδεκάτου τῷ διγδόνῳ, συνκινέστων τῇ συγκατιόντων 20 ἐν ταῖς τάξεσιν τῇ ἀνέσεσιν τῶν βαρέων τοῖς δέξιοις τῇ, τῶν δέξεων τοῖς βαρέσιν ἀνὰ λόγον. ἔστι γάρ συμφωνία δυοῖν φθόγγων δέξιτη καὶ βαρύτητι διαφερόντων κατὰ τὸ αὐτὸ πτῶσις καὶ κρῆσις. δεῖ γάρ τοὺς φθόγγους 15 συγκριθούσθαι ταξιδέντας ἐν τι εἰδος ἀποτελεῖν φθόγγου τῇ ἀκοῇ οὕτε τῇ δέξιτητος ὑπερβαλλούσης καὶ αὐτὴν παρεμφαίνούσης οὕτε μὴν τῇ δέξιτητος, ἀλλ' οίονει κράσεως τοιαύτης γενομένης ὡς τῶν κεκριμένων μὴ ἐπικρατεῖν θατέρου θάτερον μῆδε τὴν αὐτοῦ δύναμιν παρεμφαίνειν τῇ δέξιτητον σαν τὴν θατέρου 25 τέροι φθόγγου τὸ μέλος ὑπάρχῃ τῇ τοῦ δέξιτου.

δὲ καὶ διαφ. Mc Am || 2 μόνως] μόνῳ H Oa Om || 3 καὶ ss. al. m. N | τὸ alt. om. R Ma
Pc | καὶ ... τεσσάρων om. La | διὰ alt. om. N || 4 sq. τῇ, δέξ. βάρος τῇ δέξ. R
Ma Pc || 5 συμφωνῇ] -τῶν εἰ Mb || 6 γνώριμον] -ρισμὸν La | τῷ] τὸ Mb || 7 δ' ἀλλήλων]
δ' ἀλλήλων Oa | τε ss. N || 9 ἀλλήλους] -λοις Va Pa N || 10 ἀντίφωνον Mb ||
11 τάξεσιν(v)] ἐπιτασ. Oa τασιν (sine acc.) H | τῇ alt.] καὶ Om N | 14 καὶ ss. al. m. N |
15 κρῆσις] κράστις Am | γάρ] δε Mb || 16 συγκριθούσθαι] συγκραθ. Mb -κρα(σ)θ- N ||
17 -βαλλούσης] -βαλούσης Pa Mb Pb | αὐτὴν] αὐτὴν H Pa Mb Oa Om Mc N Pb (?) Am
Li La || 18 μὴ ἐπικρατεῖν om. Mb | ἐπικρατεῖν] ἀποκρ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||

Η δὲ τοῦ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου ἐστί. καθ' ἣν ἂ μὲν ἐστι τῶν διαστημάτων ἀσύνθετα, ἂ δὲ σύνθετα ἀσύνθετα μὲν οὖν διαστηματά ἐστι τὰ ὑπὸ τῶν ἐξῆς φύσιγγων περιεγόμενα οἷον ὑπάτης καὶ παρυπάτης, καὶ παρυπάτης καὶ λιγανοῦ, καὶ λιγανοῦ καὶ ὑπάτης μέσων· ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λιπτῶν διαστημάτων. σύνθετα δὲ τὰ μὴ ὑπὸ τῶν ἐξῆς οἷον ὑπάτης καὶ λιγανοῦ. ὑπάτης καὶ 5 ὑπάτης μέσων. ὑπάτης μέσων καὶ μέσης, μέσης καὶ νήτης τῶν διεξευγμένων ἡ νήτης τῶν ὑπερβολαίων. ἐστι δέ τινα κοινὰ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου διαστή-
50 ματά τὰ ἀπὸ ἡμιτονίου μέχρι διτόνου. τὸ γάρ ἡμιτόνιον ἐστιν ἐν μὲν τῇ ἀμμονίᾳ σύνθετον, ὡς δειγμήσεται, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ ἀσύνθετον· ὁ τόνος ἐν μὲν χρώματι σύνθετος, ἐν δὲ διατόνῳ ἀσύνθετος· τὸ τριγμιτόνιον ἐν μὲν 10 χρώματι ἀσύνθετον, ἐν δὲ διατόνῳ σύνθετον· τὸ δίτονον ἐν μὲν ἀρμονίᾳ ἀσύν-
383 θετον, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ σύνθετον. τὰ δὲ || ἐλάττονα τοῦ ἡμιτονίου πάντα. ἀσύνθετά ἐστιν· ὅμοίως δὲ καὶ τὰ μείζω τοῦ διτόνου πάντα σύνθετα.

Η δὲ κατὰ γένος, καθ' ἣν ἂ μὲν ἐστι τῶν διαστημάτων διαπονικά, ἂ δὲ 15 γρωματικά, ἂ δὲ ἐναρμόνια.

Η δὲ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου διαφορά ἐστι, καθ' ἣν τῶν διαστημάτων ἂ μέν ἐστι φῆτά, ἂ δὲ ἄλογα. ῥητὰ μὲν οὖν ἐστιν, ὃν οἷόν τέ ἐστι τὰ μεγέθη ἀπο-
10 διδόναι οἷον δίεσιν, ἡμιτόνιον, τόνον, τριγμιτόνιον, δίτονον, διὰ τεσσάρων καὶ τὰ ὅμοια, ταῦτα δ' εἰπεῖν ὅν καὶ λόγον ἐστιν εἰπεῖν οἷον τοῦ. λόγον δέ φημι τὴν πρὸς ἀλληλαγήσαντας τοῖς ἀριθμὸν σύμβολον. ἄλογα δὲ τὰ παραπλάττοντα ταῦτα τὰ 20 μεγέθη, ἐπὶ τὸ μεῖζον τοῦ, τὸ ἐλάττον ἀλόγω τινὶ μεγέθει τῆστοι ὅν οὐδεὶς πρὸς ἀλληλαγήσαντας τοῖς μεγέθοις καὶ τὴν κατὰ γένος καὶ τὴν συμφώνου καὶ |

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

20 Διαλαθόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ διαστήματος ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ συστήματος διαληγόμεθα. σύστημα τοίνυν ἐστί τὸ ἐκ πλειόνων τῆς ἐνὸς διαστημάτων συγκείμενον. τῶν δὲ συστημάτων διαφορὰ καὶ εἰσιν ἑπτά, τέσσαρες μὲν καὶ αὐτὰ τοῖς 25 διαστήμασιν· τῆς κατὰ μεγέθοις καὶ τῆς κατὰ γένος καὶ τῆς τοῦ συμφώνου καὶ |

ex ? N || 1 sq. καθ' ἣν . . . σύνθετα om. H Pa Oa Om Mc Pc (!) Pb Am Li || 2 ἂ δὲ σύνθετα om. N | διαστ. ἐστι. ord. inv. Pb || 3 καὶ παρυπάτης καὶ λιγάνου om. H Pa Oa Om Mc Pc (!) Pb Am Li || 4 καὶ λιγάνου ss. al. m. N | ὁ καὶ ὑπ. μέσων Pb || 8 ἀπὸ Ν | ἡμιτονίου] -τονιον R Va || 9 τόνος] τόπος H | 10 δὲ om. Pa Pb || 11 διατόνῳ] δι-τόνῳ Mb | τὸ δίτονον . . . σύνθετον in mg. N || 13 δὲ om. Mb | δι-ένου] δι- ex δι- Pb δι- N Lb || 14 καθ' ἣν in mg. al. m. Mb | τῶν om. La || 18 τόνον, τριγμιτόνιον mg. N || 20 ἀριθμὸν] -μῶν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τῶν (corr. ex κατ'!) ἀριθμῶν Mb || τριγμάτων om. R Ma, mg. Mb | in mg. τίνα τὸ ἐν τῷ ἀμεταβολῷ συστημάτι σύμφωνα H τίνα τὰ etc. Om | τμ. ἔκτον περὶ συστ. post 24 διαληγ. al. m. in textum inseruit N, in mg. Mb ||

διαχρόνου καὶ τὸν ἡγετοῦ καὶ ἀλέγους τὴν γὰρ τρίτην ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν τοῦ διαστήματος διαφορῶν ἀνίστατον ὑπάρχει τοιούτην πρὸς συστήματα καὶ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὰ μὲν σύνθετα τὰ δὲ ἀσύνθετα εἶναι τῶν συστήματων τοῦτον γε τὸν τρόπον ὄπερ τῶν διαστήματων τὰ μὲν τὸν σύνθετα τὰ δὲ ἀσύνθετα τοῖς δὲ ίδιαι τῶν συστήματων διαφοράι εἰσιν. οὐκοῦν τὸν ἔξιτον καὶ τὸν συνημμένου καὶ διεξευγμένου καὶ τὸν ἐμμεταβόλου καὶ ἀμεταβόλου.

Μεγέθει μὲν οὖν διαφέρει τὰ μείζω συστήματα τῶν ἐλαττόνων ακμάπερ τὸ διὰ πασῶν τοῦ διὰ πέντε τὴν διὰ τεσσάρων τὴν διτόνου τὴν διτόνου καὶ τῶν ὄμοίων.

Τῇ δὲ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου διοίσει τὰ ἄπο τῶν συμφώνων φθόγγων περιεχόμενα τῶν ὑπὸ τῶν διαφώνων. σύμφωνα δέ ἐστιν ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ 10 συστήματι ἔξι πρῶτον μὲν καὶ ἐλάχιστον τὸ διὰ τεσσάρων τόνων δύο καὶ λείμματος τοῦ καὶ ἡμιτονίου παρὰ τοῖς μουσικοῖς ακούομένου. οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων δεύτερον δὲ τὸ διὰ πέντε τόνων τριῶν καὶ λείμματος, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ ὑπάτην μέσων τῇ μᾶλλον ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παραμέστην τρίτον δὲ τὸ διὰ πασῶν τόνων πέντε 15 καὶ δύο λείμματων, || οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ μέσην τῇ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήπην ὑπερβολαῖςι τέταρτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων τόνων ἐπτά καὶ τριῶν λείμματων, οἶνον ἐστι τὸ ἄπο προσλαμβανομένης ἐπὶ παρανήπην τῶν διεξευγμένων πέμπτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε τόνων δικτύον καὶ τριῶν λείμματων, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήπην 20 διεξευγμένων ἔκτον δὲ τὸ διὰ διὰ πασῶν τόνων δέκα καὶ λείμματων τεσσάρων, οἶνον ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήπην ὑπερβολαῖςι. διάκρων δέ ἐστι τὰ τε ἐλάττω τοῦ διὰ τεσσάρων καὶ τὰ μεταξὺ τῶν εἰρημένων συμφώνων πάντα.

Γίνεται δὲ καὶ σύγκλιτα τοῦ κύτου μεγέθους ἐκ τῶν κύτων ἀσυνθέτων 25 συγκείμενα καὶ ἀριθμοῦ εἴπερ τὴν τάξις κύτων ἀλλοίωσιν λέγεται ἐνυπάρχοντός τενος ἀνομοίους τὰ γάρ ἔξι τοιων πάντων τῇ ὄμοίων συγκλίτων ἀλλοίωσιν οὐ ποιεῖ.

Mb | 1 ἐπὶ bis Mb || 2 ὑπάρχει om. Mb | συστήματος] -ματα Pa || 3 συστήματων] διαστήματων N || 4 ὄνπερ] εἴπερ H Pa Oa Om Mc (qui scr. εἴπερ) Pb Am Li | τὸν] εἰσι Mb | τὰ δὲ ἀσύνθετα θει. La || 5 συστήματων] διαστ- Mb | τὸ om. R || 7sq. τὸ διὰ πασ.] τοῦ δ. πασ. N | τοῦ διὰ πέντε . . . τεσσάρων τρι. Am || 8 διτόνου] διατόνου N Li, sed N del. α || 11 καὶ ss. N | τὸ] τῶν N || 12 καὶ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | 13 τὸ bis H | τὸ] τῶν N || 13 ἀπὸ om. H. | ἐπὶ ὑπάτην N ἐπὶ ὑπ. La | τὸ

Toῦ μὲν οὖν διὰ πεσσάρων τρία ἐστὶν εἰδη: πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεγόμενον, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπόνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρυπάτην μέσων· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπόνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ λιγχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ λιγχανόν μέσων. 5

Ἐν μὲν οὖν ἀρμονίᾳ καὶ γράμματι πρὸς τὴν τοῦ πυκνοῦ σχέσιν τὰ σχήματα τῶν συμφρόνων λαμβάνεται, ὅθεν καὶ ἐξ ἀνάγκης δύο σχήματα ἐν τούτοις γίνεται· τὸ γάρ λεγόμενον πυκνὸν σύστημα ἂντα πρὸς τῷ βαρυτάτῳ φθόγγῳ τοῦ διὰ πεσσάρων διὰ διαστήματα ἐπέχει τὸ πρὸς τῷ ὀξυτάτῳ καὶ γάρ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐν δυσὶν ἀεὶ διαστήμασι τοῦ διὰ πεσσάρων θεωρεῖσθαι πέφυκεν, ὡς 10 ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμενοι. ἐστι δὲ πυκνὸν σύστημα ποιῶν τριῶν φθόγγων διάτητας, τὸ ἐκ δύο διαστημάτων συνεστηκός, οὐ συντεθέντα ἐλαπτον διάστημα περιέχει τοῦ λειπομένου διαστήματος ἐν τῷ διὰ πεσσάρων. ἐν δὲ διατόνῳ ἐπὶ πυκνοῦ οὐ γίνεται διατέταιρος δὲ τὸ γένος τοῦτο εἰς ἡμιτόνια ἥτοι λείματα καὶ τόνους, ὡς εἰρηται. 15

40 Τοῦ δὲ διὰ πέντε πέσσαρος ἐστι σχήματα· πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεγόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παρακμέστην δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπόνων, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπόνων, οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην 20 διεξευγμένων.

Ἐν δὲ τῷ διατόνῳ πρῶτον μέν ἐστιν εἰδος τοῦ διὰ πέντε, οὗ πρῶτον τὸ 50 ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρύ· δεύτερον δέ, οὗ πρῶτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ· τέταρτον δέ, οὗ τρίτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ. || 25

385 Τοῦ δὲ διὰ πασῶν εἴδη, ἐστὶν ἑπτὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῷ θεωρούμένων ἀσυνθέτων διαστημάτων καὶ πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπόνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἐστι δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρακμέστην, ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν μιξολύδιον δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ

1 ὑπὸ] ὑπὲρ N || 2 ἀπὸ om. R Ma Pc | ἀπὸ ὑπάτης in ras. Va | δὲ om. Mb || 3 μεσοπ. in ras. Va | ἀπὸ om. Mb ἀπὸ τῆς παρυπ. La || 4 δὲ om. Mb || 5 λιγχανόν] -νῶν N || 7 λιγχ.3.] λιγχ. λιγχ. Mb || 8 τὸ ss. Va, om. cert. (cf. 9) | τῷ Am | βαρυτάτῳ] -τέρῳ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (Lb?) | φθόγγῳ] φθόγγου N || 9 διαστήματα] συστήματα H Pa Mc Pb Am Li | τὸ τὸ εἰτα H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τοι coni. W || 10 θεωρεῖσθαι] θεωρεῖται N--ει- ex ? Pb || 11 ἔπειτα] μετέπειτα Mb || 12 διαστημάτων] συστήματα ... (al. m. ss. διει) Mb | συνεστηκός] -νῶς H διεστηκός Pa | συντεθέντα] σύνθετα H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 13 διατόνῳ] διατόνων Mc Li || 16 δὲ om. H Oa Om || 17 μέσων ss. Va || 18 δὲ om. Mb | post ὀξύ supplendum ex Cleonide <οἰον> ἐστι <τὸ> ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην διεξευγμένων || 19 τρίτου] τρίτην N | post ὀξύ suppl. ex Cleonide <οἰον> ἐστι <τὸ> ἀπὸ λιγχανοῦ μέσων ἐπὶ παρακμήτην διεξευγμένων | δὲ om. Mb || 20 πάντων] πάντων H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | τέταρτος ... ὀξύ] πρῶτος ... βαρύ

μεσοπόλεμων, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτεων,
 10 ἐπί τρίτην διεξευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ λύδιον· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὄξυπόλεμων,
 οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ λιγχινοῦ ὑπάτεων ἐπί παροχνήτην
 διεξευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ φρύγιον· τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπόλεμων, οὗ τέταρτος
 ὁ τόνος ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπί νήτην διεξευγμένων, 5
 ἐκαλεῖτο δὲ δώριον· πέμπτον τὸ ὑπὸ μεσοπόλεμων, οὗ πέμπτος ὁ τόνος ἐπί τὸ
 ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπί τρίτην ὑπερβολαῖς, ἐκαλεῖτο δὲ
 15 ὑπολύδιον· ἕκτον τὸ ὑπὸ ὄξυπολεμῶν, οὗ ἔκτος ὁ τόνος ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ
 λιγχινοῦ μέσων ἐπί παροχνήτην ὑπερβολαῖς, ἐκαλεῖτο δὲ ὑποφρύγιον· ἔβδομον
 τὸ ὑπὸ βαρυπόλεμων, οὗ ὁ τόνος ἔβδομος ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ μέσης ἐπί 10
 νήτην ὑπερβολαῖς, ἐκαλεῖτο δὲ κοινὸν καὶ λοχριστὶ καὶ ὑποδώριον.

Ἐν δὲ τῷ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἐστιν εἶδος τοῦ διὰ πασῶν. οὗ πρῶτον μὲν
 ἐπί τὸ βαρύν, τέταρτον δὲ ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι τὸ ἡμιτόνιον δεύτερον δέ. οὗ τρίτον
 μὲν ἐπί τὸ βαρύν, πρῶτον δὲ ἐπί τὸ ὄξον· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον ἐφ' ἐκάτερα:
 30 τέταρτον δέ, οὗ πρῶτον μὲν ἐπί τὸ βαρύν, τρίτον δὲ ἐπί τὸ ὄξον· πέμπτον δέ, οὗ 15
 τέταρτον μὲν ἐπί τὸ βαρύν, πρῶτον δὲ ἐπί τὸ ὄξον· ἔκτον δέ, οὗ τρίτον μὲν ἐπί τὸ
 βαρύν, δεύτερον δὲ ἐπί τὸ ὄξον· ἔβδομον δέ. οὗ δεύτερον μὲν ἐπί τὸ βαρύν, τρίτον δὲ
 ἐπί τὸ ὄξον· ἔστι δὲ καὶ τεῦτα ἀπὸ τῶν αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τούς αὐτοὺς ακμάπερ
 ἐπὶ τῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ γράμματος καὶ ἐκαλεῖτο τοῖς αὐτοῖς ὄνόμασι.

Τῇ δὲ τοῦ βητοῦ καὶ ἀλόγου διαρροῇ διοίσει συστήματα ὅσα ἐκ βητῶν 20
 40 διαστήμάτων σύγκειται τῶν ἐξ ἀλόγων· ὅσα μὲν γάρ βητὰ ἐκ βητῶν ἔστι, ὅσα
 δὲ ἐξ ἀλόγων ἔλογα.

Τῇ δὲ τοῦ ἐξητῆς καὶ ὑπερβατοῦ διοίσει συστήματα τὰ διὰ τοῦ ἐξητῆς φθόγγων
 μελωδούμενα τῶν καθ' ὑπερβατόν· καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ καθ' ἐν τρόπον ἐκκεῖται,
 τὰ δὲ οὐκ ἀπλᾶ κατὰ πλειόνων τρόπων πλοκὴν γίνεται. 25

1 εἰδ² ss. Am || 2 δὲ om. Pb | τὸ om. Mc Li || 3 τὸ alt. om. La | λιγχινοῦ] τοῦ λι-οῦ N La
 1b || 5 ὁ τόνος al. m. ss. N | τὸ alt. om. N La || 6 πέμπτος ex ? R | ὁ om. Mb || 7
 τὸ om. La | ἀπὸ al. m. ss. N || 8 τὸ¹ ex δὲ Pa | ὄξυπ. recte (cum Cleon.) scr. Wall.
 μεσοπ. codd. (pr. Oa) || 10 τὸ¹ ex ? R | βαρύπ. scr. Wall. ὄξυπ. codd. (pr. Oa) | τὸ ss.
 N || 13 τέταρτον] δεύτερον Pb | δὲ pr. om. Mb || 14 πρῶτον scr. Wall. ἔβδομον codd. |
 πρῶτον ... 15 βαρύ¹ mg. al. m. Pc || 15 τρίτον H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τέταρτον R Va
 Ma Mb N Pc | τρίτον(?) ... 16 βαρύ¹ om. La Lb || 15 δὲ² om. Mb Li || 16 πρῶτον scr.
 Wall. ἔβδομον codd. | δὲ¹ ex ? R || 17 δεύτερος στ. Wall. ἕκτον codd. | τρίτον scr. Wall.

Τῇ δὲ τοῦ συνημμένου καὶ διεῖσθιμένου διαφορῇ διοίται συστήματα ὅσα διὸ τῶν συγκαμένων τετραγόρδων τὴν σύνθεσιν ἔχει τῶν <διὰ τῶν> διεῖσθιμένων. ἔστι δὲ συναρφή, μὲν δύο τετραγόρδων ἑξῆς μελαρδουμένων. ὅμοίων κατὰ 386 συγκαμ, οὐθόγγιος || κοινὸς. οὐ καὶ κατάλληλα λέγεται. διεῖσθιμένις δέ ἔστι δύο τετραγόρδων ἑξῆς μελαρδουμένων, ὅμοίων κατὰ συγκαμ, τόνος ἀνὰ μέσον· καὶ 5 παράλληλα καλεῖται. ἔστι δὲ καὶ κοινὰ συστήματα, οὐ ποτὲ μὲν κατὰ συναρφήν, ποτὲ δὲ κατὰ διεῖσθιμένων κατὰ. εἰσὶ δὲ οἱ πᾶσαι συναρφαὶ ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι δύο, βαρυτέρα καὶ διεῦπερα· καὶ βαρυτέρα μὲν ἡ ἐκ τοῦ ὑπάτων 10 καὶ μέσων τετραγόρδου· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει οὐθόγγιος ἡ ὑπάτη, τῶν μέσων. διεῦπερα δὲ ἡ ἐκ τοῦ διεῖσθιμένων καὶ ὑπερβολαῖων τετραγόρδου· 15 κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει οὐθόγγιος ἡ νήπη, τῶν διεῖσθιμένων. διεῖσθιμένις δέ ἔστι μία· ποιεῖ δὲ αὐτὴν ὁ τόνος ὁ περιεγόμενος ὑπό τε τῆς μέσης καὶ τῆς παρακαμέστης.

Σύστημα μὲν ἀπλῶς κατὰ Πτολεμαῖον καλεῖται τὸ συγκείμενον μέγεθος ἐκ συμφωνῶν, αὐθίνπερ συμφωνία τὸ συγκείμενον μέγεθος ἐξ ἐμμελειῶν καὶ 15 ἔστιν ὄπειρα συμφωνία συμφωνῶν τὸ σύστημα. τέλειον δὲ σύστημα λέγεται τὸ περιέχον πάσας τὰς συμφωνίας μετὰ τῶν αὐθίνπερ εἰδῶν, ὅτι καὶ τελειόν ἔστι αὐθίνπερ τὸ τὰ αὐτοῦ μέρη πάντα περιέχον εἴτουν οὕ μηδὲν ἄπεστι τῶν πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ συμπλήρωσιν συντελούντων. κατὰ μὲν οὕ τὸν πρῶτον ἔρων λέγεται· σύστημα καὶ τὸ διὰ πασῶν—ἐδόκει· γὰρ αὐταρκεῖς εἶναι ποῦτο τοῖς 20 πάνται· — καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πάντας καὶ τὸ διὰ διὰ πασῶν ἔκαστον γὰρ αὐτῶν ὑπὸ συμφωνῶν περιέχεται· δύο γέ, καὶ πλειόνων. κατὰ δὲ τὸν δεύτερον μόνον ἄν εἴη, τέλειον σύστημα τὸ διὰ 25 διὰ πασῶν· μόνῳ γὰρ ἔνεστιν αὐτῷ τὰ σύμφωνα πάντα μετὰ τῶν ἔκαστιμένων εἰδῶν καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ αὐτὸν πλέον οὐδὲν ἄν ἔχει τῶν ἐν ἔκείνῳ δυνάμει λαμβάνον· μένων. τὰ δ' ὑπὲρ αὐτὸν λείποιτο· ἄν τι τῶν ἐν ἔκείνῳ, ὅμεν τὸ συναθέμενον ἐκ τοῦ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων σύστημα τέλειον οὕ απλῶς ἔχει καλεῖν. δριζεται δὲ τὸ τοιοῦτον τέλειον σύστημα τῷ διὰ διὰ πασῶν συμφωνῷ· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήπην ὑπερβολαῖων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετραγόρδων

Pb Am Li || 25 κατὰ] τὰ ἐκ Ν || 2 τῶν alt. ss. Mb | <διὰ τῶν> suppl. Wall. (ex Cleon.) om. codd. omnes || 3 ὅμοίων] ἔμοιως R Ma | κατὰ συγκαμ] κατὰ τὸ σγ. H Pa Oa Om Mc Pb Li η, τὰ τὸ σγ. Am || 5 μέσον legi non potest Va μέσην R Ma (Pc?) || 6 δὲ om. Pb | καὶ ss. Mb. || 7 οἱ πᾶσαι] καὶ καὶ π. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li πᾶσαι καὶ La Lb || 8 τοῦ οὐτ.] τῶν οὐτ. Pa || 9 μέσων] τοῦ μεσ. H Oa Om Pb τοῦ μέσου Am τοῦ μέσων Pa | αὐτῇ sic codd. omnes et Cleonides: malim αὐτὰ (cf. Bacch. p. 301, 6) | ὑπάτη,] ὑπάτη, N || 14 μέγεθος om. Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 15 τὸ ... 16 συμφωνία om. H in mg. N | ἐξ] ἐκ Pc || 16 συστ. λέγεται] λέγ. συστ. H Am || 18 αὐτοῦ Mc N Pb Li La αὐτοῦ R Va Pa Ma Mb Pc Lb κατὰ H Om Oa Am | πάντα ss. Ma | μέρη] μέραι La | περιέχον] -έχειν La Lb | εἴτουν ... 19 συντελ., om. Va (et Dpt.) in mg. Om || 20 λέγεται] γίνεται Dpt. | ἐδόκει ... 21 πασῶν in mg. N | γὰρ] γαῖν Dpt. || 21 τὸ² scripsi (cum Dpt.): etiam ss. Va om.

40 τέσσαρα διὰ δυοῖν διεξευγμένα. ἀλλήλοις δὲ συγγραμένα, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων καὶ διεξευγμένων καὶ ὑπερβολαίων, καὶ ἔτι τόνοι δύο ὅ τε ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων καὶ ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέστην.

Τῇ δὲ τοῦ ἐμμετευβόλου καὶ ἀμετευβόλου διοίσει. καὶ τὸν διαφέρει τὸ ἀπλᾶ συστήματα τῶν μὴ ἀπλῶν ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ πρὸς μίαν μέστην ἡρμοσμένα, 5 διπλᾶ δὲ τὰ πρὸς οὗτο, τριπλᾶ δὲ τὰ πρὸς τρεῖς, πολλαπλάσια δὲ τὰ πρὸς πλείονας. 50 ἔστι δὲ μέση, φθόγγου δύναμις. Ὡς συμβέβηκε κατὰ μὲν διεξευξιν ἐπὶ μὲν τὸ ἔξιν τόνον ἔχειν ἀσύνθετον, κατὰ δὲ συναρθῆν ὡς συμβαίνει πρῶτην πετραχόρδων συγγραμμένων ἡτοι τοῦ μέσου διξυτάτω εἶναι τῇ τοῦ διξυτάτου βαρυτάτω. ἀπὸ δὲ τῆς μέσης καὶ τῶν λοιπῶν φθόγγων αἱ δυνάμεις γνωρίζονται τὸ γάρ πῶς 10 ἔχειν ἔκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν μέσην φανερῶς γίνεται. ||

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΠΕΡΙ ΓΕΝΟΥΣ.

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ συστήματος ἔξῆς καὶ περὶ τοῦ γένους διαληχόμεθα. γένος τοίνυν ἔστιν ποιὰ πεττάρων φθόγγων, ταῦτο δ' εἰπεῖν πετραχόρδου διαίρεσις· τῇ γένος ἔστι μέλος οὐθίσιον καθολικόν τι παρεμφαῖνον καὶ ἔχον παρ' ἔαυτῷ διαφόρους ιδέας. γένη, δὲ μελωδίας ἔστι τρία. ἀρμονία γρῖψις διά- 15 τονον, ἐκ τῆς τῶν διαστημάτων ἐγγύτητος τῇ μακρότητος λαμβάνοντα τὰς διαφοράς. ἀρμονία μὲν οὖν καλεῖται τὸ τοῖς μικροτάτοις πλεονάσκεν διαστήμασιν ἀπὸ τοῦ συγγραμμέσθαι· διάτονον δὲ τὸ τοῖς τόνοις ἡτοι τοῖς μείζοις διαστήμασι πλεόναζον. ἐπειδὴ σφιδρότερον τὸ φωνή κατ' αὐτὸν διατείνεται γρῖψις δὲ τὸ δὲ τὸ γατονίων ἡτοι μέσων διαστημάτων συντεινόμενον ἡνὶ γάρ τὸ μεταξὺ λευκοῦ καὶ 20 μέσους γρῖψις ἀχλεῖται. οὕτω δὴ καὶ τὸ διὰ μέσων ἀμφοῖν θεωρούμενον τῶν εἰρημένων γενῶν γρῖψις ὄνομάζεται. τούτων δὲ συνιώπερον μέν ἔστι τὸ διάτονον, πᾶσι γάρ καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις παντάπασι μελωδητόν ἔστι πεγματώπερον δὲ τὸ γρῖψις. παρὰ γάρ μόνοις μελωδεῖται τοῖς πεπαχιδευμένοις· ἀκριβέστερον δὲ τὸ ἐναρμόνιον. παρὰ γάρ τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἐν μουσικῇ πετύγηκε 25 παραδογῆς, τοῖς δὲ πολλοῖς ἔστιν ἀδύνατον, οὐθεν διπέγρωσάν τινες τὴν κατ' αὐτὰ μελωδίαν διὰ τὴν ἐχτῶν ἀσθένειαν παντελῶς ἀμεληδητον τὸ τοιοῦτον

110, 29 ὑπάρχει . . . 2 -βολάνων mg. N || 1 διεξευγμένα] -μένων N | συνγραμένα] -μένων N | τὸ τε] τὸ τοῦ Lb || 3 ἀπὸ] ἐπὶ N || 4 διαχέρει om. R Ma Pc || 5 ἀπλᾶ . . . 6 δύο in mg. Mb || 6 πλείονας] πλείονα Ma N || 7 μὲν pr. om. Pa || 8 ἔχειν] ἔχει N La | ἀσύνθετον om. La || 9 διξυτάτου ex ? Mb || ταῦτα ἔβδομον om. R Ma al. m. N in mg. Mb || περὶ γένους in mg. Mb al. m. N | in mg. ταῦτα ζ περὶ γένους Pc || 14 τὸ om. R Ma || 15 ἐχτῶ H Pa Mb Oa Om Mc N Pb Am Li La Lb ἐχτῶ R Va Ma Pc || 18 τὸ om. Li | ἡτοι τὸ Mb | 19 (εἴς) διπέτερον ss. N || 21 δὴ om. Va | θεωρούμενον om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | τῶν εἴς. γενῶν om. Va || 22 γενῶν al. m. ss. H | ὄνομάζεται om. Va | 23 παντάπασι] παντάσι Ma | 24 τὸ om. H || 25 τοῖς ss. N | ἐν ss. N | (μουσικῆς) ex ? Pc || 27 τὴν ex ? R |

διάστημα ὑπολαβόντες ὑπάρχειν. ἐκλήθη, δὲ τὸ τοιοῦτον γένος ἀρμονία διὰ τὸ
30 ἔριστον εἶναι τοῦ πάντος ἡρμοσμένου φιλότεχνον γάρ καὶ πολλῆς δεόμενον
συγγένειας καὶ οὐ ῥᾴδιως εἰς γρῆσιν ἔρχεται. εἰδέναι μέντοι γρή, δὲ τὸ μὲν
διάτονον γένος πεμψόν τι καὶ ἐρρωμένον καὶ εὔτονον ἡθίος ἐπιφέρει. τὸ δὲ
γρῶμα γοερώτερόν τε καὶ παθητικώτερον, ἔθεν καὶ γρῶμα ὄνομάζεται διὰ τὸ 5
παρατετράφθιτον καὶ ἐξηλάχθιτον διατόνου. γίνονται δὲ αἱ τῶν γενῶν δια-
σφράξι παρὰ τοὺς κινουμένους φύσιγγούς. ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα μετὰ πάστις ἀκρι-
βείας δειγμάτεται. γρόα δέ ἐστι γένους εἰδικὴ διαίρεσις· γροαὶ δέ εἰσιν αἱ
40 ἔγταὶ καὶ γνώριμαι κατὰ Πτολεμαῖον ὄκτω· ἀρμονίας μία, γρώματος δύο.
διατόνου πέντε. ἡ, μὲν τῆς ἀρμονίας γρόα τῇ αὐτῇ τοῦ γένους διατρέσει καὶ 10
αὐτῇ κέγρηται μονοειδῆς γάρ. μελωδεῖται δὲ ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιτέταρτον
καὶ ἐπιεικοστότριτον καὶ ἐπιτεσσαρακοστόπεμπτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα
ἔνακτίως κατὰ ἐπιτεσσαρακοστόπεμπτον καὶ ἐπιεικοστότριτον καὶ ἐπιτέταρτον.
τῶν δὲ γρωματικῶν διατρέσεων βαρυτέρα μὲν ἐστιν ἡ, τοῦ μαλακοῦ γρώματος
388 γρόα. ἡ, | μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίπεμπτον καὶ ἐπιτεσσαρεσκατ- 15
δέκατον καὶ ἐπιεικοσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἐπιεικοσθέβ-
δομον καὶ ἐπιτεσσαρεσκατόδεκατον καὶ ἐπίπεμπτον. δέκατέρα δὲ ἡ, τοῦ συντόνου,
ἡ μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίεκτον καὶ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπιει-
κοστόπρωτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἐπιεικοστόπρωτον καὶ ἐπιενδέκατον
καὶ ἐπίεκτον. τῶν δὲ διατόνων διατρέσεων ἡ μὲν τοῦ μαλακοῦ 20
διατόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέβδομον καὶ ἐπιέννατον καὶ
ἐπιείκοστον λόγον. ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἐπιείκοστον καὶ ἐπιέννατον καὶ
ἐπιέβδομον. ἡ, δὲ τοῦ μαλακοῦ ἐντόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ
ἐπόγδοον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπιεικοσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως
κατὰ ἐπιεικοσθέβδομον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπόγδοον. ἡ, δὲ τοῦ συντόνου δια- 25
τόνου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπόγδοον καὶ
20 ἐπιπεντεκαιδέκατον λόγον. ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἐπιπεντεκαιδέκατον
καὶ ἐπόγδοον καὶ ἐπιέννατον. ἡ, δὲ τοῦ διατόνου διαμαλοῦ γρόα μελωδεῖται ἐπὶ
μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιενδέκατον λόγον, ἐπὶ δὲ
τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιέννατον. ἡ, δὲ τοῦ 30
διτονικίου γρόα μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπόγδοον καὶ ἐπόγδοον καὶ
ἡμιτονικίου λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ δέκα ἐνακτίως κατὰ ἡμιτονικίου καὶ ἐπόγδοον καὶ

ἔκτατον] αὐτῶν Va (Mb?) N La || 1 -λαβόντες] -λαμβάνοντες; H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
τοιοῦτον] τοιοῦ Ma || 2 ἡρμοσμένου] -μένον H Pa Oa Om Pb Am | φιλότεχνον] -τεχνον
N || 3 εἰδέναι] ιστέον Pb | γρή, εἰ μὲν om. Pb || 4 -ράίνει] -ράίνειν Mb N || 5 τε ss. Pc |
παθητικώτερον] συμπαθητ. N || 6 in mg. πένθεν αἱ τῶν γενῶν διαφράξι Om | 7 τοὺς
κινουμένους φύσιγγούς] τοῖς κινούσι φύσιγγοις N | ὡς . . . 8 δειγμάτεται in ras. et partim in
mg. Mc | 9 γνώριμοι R Va (Ma?) N La Lb -μαὶ H Pa Mb Oa Om Mc Pb Am Li o
supra -μαὶ Ma | ὄκτω] ὄκτα (ex -τω) N || 10 γρέα codd. pr. Oa πέντε γρέα Oa ἐνική γρ.
restituit Wall. "ex Euclide" (i.e. ex Ciceronide 190, 9 sq?) || 11 δὲ inseruit al. m. N | κατὰ . . .
καὶ τὰ N | 16 τὸ om. H Mb(!) Oa Om Mc Am Li || 21 διατόνου] τόνου La | κατὰ . . .
-τρινάτον al. m. mg. Mb | xxi pr. . . . 22 -τρινάτον in mg. N | καὶ alt. . . . 22 -τρινάτον

30 ἐπόγδυον. ἔστι δὲ καὶ ἔτερος δύο γένη, κοινόν τε καὶ μικτόν: ἔστι μὲν οὖν κοινὸν γένος τὸ ἐκ τῶν ἐστάτων φθόγγων συγκείμενον οἷον τὸ ἐκ νήτης τῶν ὑπερβολαῖς, νήτης τῶν διεξευγμένων, παράμεστης καὶ μέσης, ἢ μέσης, ὑπάτης μέσων, ὑπάτης ὑπάτων καὶ προσλαμβανομένης: μικτὸν δὲ, ἐνῷ δύο ἢ τρεῖς χαρακτῆρες γενικοὶ ἐμφαίνονται, οἷον διατόνου καὶ χρώματος ἢ διατόνου καὶ ἀρμονίας ἢ χρώματος καὶ ἀρμονίας ἢ *καὶ* διατόνου *καὶ* χρώματος καὶ ἀρμονίας. ||

ΤΜΗΜΑ ΟΓΔΟΟΝ: ΠΕΡΙ ΤΟΝΟΥ.

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ γένους ἔξῆς καὶ περὶ τοῦ τόνου διαληγόμεθα. τόνος τοίνυν ἔστι τόπος τις τῆς φωνῆς διεκπικὸς συστήματος ἀπλατήρις. λέγεται δὲ τετραγῶς: καὶ γάρ ὡς φθόγγος καὶ ὡς διάστημα καὶ ὡς τόπος φωνῆς καὶ το ὡς τάσις. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ φθόγγου χρῶνται τῷ ὄνόματι οἱ λέγοντες ἐπτάτονον 10 τὴν φόρμιγγα, καθάπερ Τέρπανδρος καὶ Ἰων. ὁ μὲν γάρ φησιν.

· 'Ημεῖς τὰ τετράγρῳαν ἀποστέρξαντες ἀοιδὰν
· 'Επτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν μῶνους.

· 'Ο δέ·

τὸν δεκαχόρδῳ λύρᾳ
τὸ τέλον δεκαβάσιον τάξιν ἔχοις ἀεὶ¹⁵
τὰς συμφωνούσας ἀρμονίας τριόδους:
πρὶν μὲν σ' ἐπτάτονον ψάλλον διὰ τέσσαρα πάντες
"Ἐλληνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.

20 ἐπὶ δὲ τοῦ διαστήματος, ὅταν λέγωμεν ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσην τόνον εἰναι. ὁ δὲ ὡς τόπος φωνῆς, ὅταν λέγωμεν δώριον ἢ φρύγιον ἢ λύδιον ἢ τῶν ἄλλων τινά: καὶ γάρ κατὰ μὲν τὸν Ἀριστόξενον τόνοι εἰσὶ τρεῖς καὶ δέκα: ὁ ὑποδώριος. ὁ ὑποιάστιος. ὁ ὑποφρύγιος. ὁ ὑποιόλιος, ὁ ὑπολύδιος, ὁ δώριος, ὁ οἰστιος. ὁ φρύγιος, ὁ αἰόλιος, ὁ λύδιος, ὁ μιξολυδιος ὁ καὶ ὑπερδώριος, ὁ ὑπεριάστιος καὶ ὁ ὑπερμιξολύδιος ὁ καὶ ὑπερφρύγιος. κατὰ δὲ Πτολεμαῖον δκτώ· ὁ 25 ὑποδώριος, ὁ ὑποφρύγιος, ὁ ὑποιόλιος, ὁ δώριος, ὁ φρύγιος, ὁ λύδιος, ὁ μιξολυδιος

6 ἢ γρ. καὶ ἀξμ. om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | *καὶ* bis supplevi ex Cleonide, om. codd. || titulos om. R Ma in mg. Mb Pc La id. al. m. N || 9 τῆς om. Am || 11 τάσις] στάσις N | οὖν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 13 sq. cf. Anth. Lyr. (D) II² | τοι post τῆμεν suppl. Wall. "ex Euclide", om. codd. || 14 κελαδήσομεν Va La Lb, -σωμεν cert., ω ex ο Li || 16 sqq. cf. Anth. Lyr. (D) 3 fasc. 1 fr. 6 || 17 τάξιν] τάξις Mb | ἔχοις ἀεὶ R Va Ma Mb N Pc La Lb ἔχεις ἀεὶ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 18 τριόδους La τριόδους cert. ut libri Cleonidis || 19 σ' ἐπτ. N | πάντες] πάντα Ma Pc || 20 σπανίαν] σπανία Ma || ἀειράμενοι] ειρχόμενοι Va Mb || 22 τόπος] τόπος Va τόνος

καὶ ὁ ὑπερμιξολύδιος, ὃν οἱ προσλαμβανόμενοι, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειχθήσεται, τῷ διὰ πασῶν περιέχονται.

Λαμβάνοιντο δ' ἂν διὰ τοῦτο καὶ διὰ συμφωνιῶν ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου καὶ βουλόμενοι ἐπιτείνειν καὶ πάλιν ἀνιέναι κατὰ ποικίλα διαστήματα πάντως ἐνός τινος αὐτῶν ἐφαύόμεθα προσλαμβανομένου. τούτων δὲ οἱ μὲν μελῳδοῦνται διόλου, οἱ δὲ οὐχί· ὁ μὲν οὖν δώριος σύμπας μελῳδεῖται διὰ τὸ μέχρι τῶν δώδεκα τόνων τὴν φυνὴν ἡμῖν ὑπηρετεῖσθαι καὶ διὰ τὸ τὴν μέσην αὐτοῦ προσλαμβανομένην εἶναι τοῦ ὑπερφρυγίου ἥτοι τοῦ ὑπερμιξολύδιου· τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν βαρύτεροι τοῦ δωρίου μέχρι τοῦ συμφωνοῦντος φθόγγου τῇ τῇ τῶν ὑπερβολαίων ἥτοι τῇ προσλαμβανομένην. || 10

390 Οὗτως οὖν καὶ τὰς ὡδὰς ἡ τὰ κῶλα τοῖς τρόποις συστῆσόμεθα· εἰ τὸν κοιλότατον ἥτοι τὸν βαρύτατον τῶν φθόγγων τοῦ συστήματος ἐν τῶν προσλαμβανομένων ὑποβάλλομεν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦτο μελῳδοίημεν ἐπὶ τὸ βάρος· εἰς μὲν γάρ μὴ δυνηθείημεν ἀνιέναι περαιτέρω, δώριος ἔσται διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἀκουστὸν φθόγγον δωρίου προσλαμβανομένῳ ὡρίσθαι· εἰ δὲ ἐξακούοιτο, 15 θεωρῆσαι πειρασόμεθα πόσῳ τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου, τοῦτ' ἔστι τοῦ τῇ φύσει βαρυτάτου τὴν ὑπερογὴν ἔχει, κάκεῖνος ἡμῖν ὁ τρόπος ὄρισθήσεται, διὸ ὑπερέγει τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου <τοσούτῳ> δσῳ καὶ τοῦ μέλους ὁ κοιλότατος φθόγγος τοῦ <τῆ> φύσει κοιλοτάτου μείζων ἐθεωρήθη. εἰ δ' ὁ βαρύτατος τῆς ὡδῆς φθόγγος ὑπερπίπτει τοῦ δωρίου τὸ διὰ πασῶν δξὺς ὑπάρχων, 20 ληψόμεθα μὲν αὐτοῦ τὸ διὰ πασῶν ἐπὶ τὸ βάρος, τῇ δὲ προειρημένῃ χρησάμενοι μεθόδῳ τῇ ἀρμονίαιν αὐτὴν οὐ δυσχερῶς ἐκληψόμεθα.

20 Εἰδέναι μέντοι χρή, δτι τῷ γένει τόνοι ἀρχαιότατοι τρεῖς εἰσὶ· δώριος, φρύγιος, λύδιος· καλοῦνται δὲ οὗτοι παρὰ τὰς ἀφ' ὃν ἥρξαντο ἐθνῶν ὀνομασίας. τούτων δὲ ὁ μὲν δώριος πρὸς τὰ βαρύτερα τῆς φωνῆς ἐνεργήματα χρήσιμος, δὲ λύδιος 25

mg. Mc Am Li || 1 ἐν om. N | ἐπειτα] ἔμπροσθεν Pa || 2 περιέχονται] -έργη- La || 3 ἀρξάμενοι] δεξάμενος La (ut A.Q.) || 4 βουλόμενοι] -μενος La (ut A.Q.) | κατὰ] καὶ τὰ N || 5 μελῳδοῦνται ex -δεῖται vel vice versa Pb || 6 διόλου] δι' ὄλου Va | 6 τὸ] τῶν N | μέγατι] μέλος Va | 7 καὶ . . . 8 ὑπερμιξ.] καὶ διὰ τὸ μέσον αὐτοῦ τὸν προσλαμβανόμενον τοῦ διὰ πασῶν εἰναι· ὑποδωρίου· habet A.Q. || 8 ὑπερφρυγίου] ὑποσρ. Pa ὑπὸ τοῦ φρυγίου Pb || 9 lacunam post φθόγγου Bellermann p. 14, 4 sq. ita supplevit: τῷ Δωρίῳ προσλαμβανομένῳ, οἱ διέξυτεροι μέγιτοι τοῦ συμμωνοῦντος φθόγγοι || 10 ἥτοι τῇ προσλ. non legitur ap. A.Q. || 11 καὶ] κατὰ Mb || 12 ἥτοι τὸν βαρύτ. non legitur ap. A.Q. || 13 -βάλοιμεν] -βαλλοιμεν Pa | μελῳδοίημεν] -δείημεν Mb | <μέν> suppl. ex A.Q. || 14 γάρ ss. N | δυνηθείημεν] -θειμεν H | τὸ om. N | τῶν] τῶν Mc Li || 15 sqq. δωρίου quater corr. ex A.Q. ὑποδωρίου codd. omnes | προσλαμβανομένῳ] -μένου ex -μένῳ Pc. | ὡρίσθαι] ὡρίσται (sic) N || 16 θεωρῆσαι] -ρεῖσθαι Pc | τοῦ² om. Pa || 17 τῇ ss. N | βαρυτάτου scr. Bellerm. et W.-Ingram

πρὸς τὰ δέξιά τερα, ὁ δὲ φρύγιος πρὸς τὰ μέσα· οἱ δὲ λοιποὶ μᾶλλον ἐν ταῖς δραγανικαῖς θεωροῦνται συνθέσεσιν· ἐκεῖνα γὰρ ἐν μηκίστοις ἔξειργασταὶ συστήμασιν.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΝΑΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ.

30 Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ τόνου ἔξῆς καὶ περὶ τῆς μεταβολῆς διαληψόμεθα. μεταβολὴ τοίνυν ἐστὶν ὁμοίου τίνος εἰς ἀνόμοιον τόπον μετάθεσις ἦτορ ἀλλοιώσις τοῦ ὑποκειμένου συστήματος καὶ τοῦ τῆς φωνῆς γραμμῆρος. εἰ γὰρ ἐκάστῳ συστήματι καὶ ποιός τις ἐπακολουθεῖ τῆς φωνῆς τόπος, δῆλον ὡς ἄμα ταῖς ἀρμονίαις καὶ τὸ τοῦ μέλους εἶδος ἀλλοιωθήσεται.

· Μεταβολὴ δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ κατὰ γένος καὶ κατὰ σύστημα καὶ κατὰ τόνον καὶ κατὰ μελοποιίαν. κατὰ μὲν οὖν γένος γίνεται μεταβολὴ, 10 ὅταν ἐκ διατόνου εἰς γρῶμα τὴν ἀρμονίαν τὴν ἐκ γράμματος εἰς ἀρμονίαν τὴν εἰς τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται· κατὰ σύστημα δέ, ὅταν ἐκ συναρθῆς εἰς διάζευξιν τὴν ἀνάπτατο μεταβολὴ γένηται· κατὰ τόνον δέ, ὅταν ἐκ δωρίων εἰς φρύγια τὴν ἐκ φρυγίων εἰς λύδια τὴν ὑπερμετολύδια τὴν ὑποδώρια τὴν καθόλου, ὅταν ἐκ τινος τῶν ἀπτριθμημένων τόνων εἰς τινα τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. γίνονται δὲ 15 μεταβολαὶ ἀπὸ τοῦ ἡμιτονίου ἀρξαμένης τῆς ὑπεροχῆς μέχρι τοῦ διὰ πασῶν, || 391 ὃν αἱ μὲν κατὰ σύμφωνα γίνονται διαστήματα, αἱ δὲ κατὰ διάρρων· τούτων δ' αἱ μὲν ἔμμελεῖς τῆτον τὴν ἐκμελεῖς, αἱ δὲ μᾶλλον ἐν ὅσαις μὲν οὖν αὐτῶν πλείων τὴν κοινωνίαν, ἔμμελέστεραι, ἐν ὅσαις δὲ ἐλάχιτων, ἐκμελέστεραι, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον πάσῃ μεταβολῇ κοινόν τι ὑπάρχειν. τὴν φθόγγον τὴν διάστημα τὴν σύστημα. λαμπ- 20 βάνεται δὲ τὴν κοινωνίαν καθ' ὅμοιότητα φθόγγων· ὅταν μὲν ἐπὶ ἀλλήλους ἐν ταῖς 10 μεταβολαῖς πέσωσιν ὅμοιοι φθόγγοι κατὰ τὴν τοῦ πυκνοῦ μετογήν, ἔμμελῆς γίνεται τὴν μεταβολήν, ὅταν δὲ ἀνόμοιοι ἐκμελής. γίνονται δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ τετράχορδα κοινωνίαι· αἱ μὲν γὰρ ἡμιτονίων, αἱ δὲ τόνων, αἱ δὲ πριημιτονίων, αἱ δὲ διτόνων, καὶ δὲ διὰ τεσσάρων, καὶ δὲ τοῖς τούτων μείζοις διαστήμασιν ἀλλήλων 25 ὑπερέχουσιν, ὡστε συμβαίνειν τὰς τοῦ κοινοτέρου μέσας ὑπάτας γίνεσθαι τοῦ

Mb La id. al. m. N || π. μεταβ. in mg. Mb id. al. m. N || 4 διάλ. οὖν Mb || 5 τίνος] τίνον (?) H τόνου N || 7 τόπος R Va Ma Oa! Om! Pe La τύπος H Pa Mb! Mc N! Pb Am Li Lb! || 8 εἰδος] ἡθος Mb || 10 μεταβολή om. La || 11 τι] τὸ (?) N || 12 sq. γένηται] γίνεται H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | σύστημα] -ματα N || 13 γένηται] γίνεται Oa Om Mc Pb Am Li ον supra γίνεται scr. H γίνηται ex γίνεται Pa | τόνον] τόνον δὲ R Ma Pe Li | δωρίων] δωρίου H Oa Om -ου supra -ων scr. Am Li | φρύγια] φρύγιον Am -ον supra -α scr. Li || 14 λύδια] λύδιον Am | ὑποδώρια] -δώριον Am Li || 15 ἀπτριθμημένων] -τριθμένων Mc | τίνα] τι R || 16 τοῦ] τῆς Mb τοῦ al. m. ss. N || 17 τι alt. om. Mb || 19 τὴν κοινωνίαν om. Mb | ὅσαι Mb | ἔμμελέστεραι] -τερον R Ma, sed R ss. αἱ | ἐπειδὴ] ἐπειδὲ Va || 20 φθόγγον ex -ων Pa | τὴν διαστ- . . . 21 φθόγγων mg. N || 21 ἀλλήλους

δξυπέρους ἡ ἀνάπολιν καὶ κατὰ τὸ ἔξης ὄμοίως. κατὰ μελοποιίαν δὲ γίνεται,
 ὅταν ἐκ διασταλτικοῦ ἥθους εἰς συσταλτικὸν ἡ εἰς ἡσυχαστικόν, ἡ ἔξης ἡσυχαστι-
 κοῦ εἰς τι τῶν λοιπῶν ἡ μεταβολὴ γίγνοιτο. ἔστι δὲ διασταλτικὸν μὲν ἥθος
 μελοποιίας, δι' οὗ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ διάρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ
 πράξεις ἡρωικαὶ καὶ πάθη τούτοις οίκεῖα χρῆται δὲ τούτοις μάλιστα μὲν ἡ τραγῳδία καὶ τῶν λοιπῶν δσα τούτου ἔχεται τοῦ χαρακτῆρος· συσταλτικὸν δέ,
 δι' οὗ συνάγεται ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα καὶ ἀνανδρον διάθεσιν· ἀρμόσει δὲ τὸ τοιοῦτον κατάστημα τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσι· καὶ θρήνοις καὶ οἰκοῖς καὶ τοῖς παραπλησίοις ἡσυχαστικὸν δὲ ἥθος ἔστι μελοποιίας, ἡ πρέπεται ἡρεμότης ψυχῆς καὶ κατάστημα ἐλευθέριόν τε καὶ εἰρηνικόν· ἀρμόσουσι δὲ αὐτῷ ὅμιοις, τοιαῖναις, ἐγκώμιαις, συμβουλαῖς καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. ||

Τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου.

alt. om. Va || 2 sq. διασταλτικοῦ (-χὸν) scripsi cum Wall. et Jano pro διαστηματικοῦ etc., quod habent codd. omnes; cf. 362, 19 et Cleon. p. 206, 3; A.Q. W.-J. p. 30, 13 scr. -στατικήν (= disintegrating (?)) cf. L.S.J. s.v.) | συστηματικὸν] συστηματικὸν Pa || 3 τι] τὸ Mb N | γίγνοιτο N | διασταλτικὸν (vide supra) διαστηματικὸν codd., sed -τίκου Am || 4 μελοπ... H Mc Li || 5 δὲ τούτοις] δὲ τούτοις N | 6 λοιπῶν om.